ԺԱ. ՏԱՐԻ 3186 (Ն. Տ.) 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1894 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1894 4 ՐԷՊԻԻԼ ԱԽԸՐ 1312 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միացեալ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր:

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ
ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Վիեննայի Մխիթարեան Հայրերը գեղեցիկ նուէր մը ձօնեցին հայ լրագրութեան ընդհանրապէս և հայ խմբագիրներուն մասնաւորապէս, 1894 հոկտեմբերի յոբելեանին առթիւ։ Վերջանալու մօտ եղող ամսուան մէջ, հարիւր տարուան շրջան մը բոլորեց հայ լրագրութիւնը որուն նախահայրը եղած է բարեյիշատակ Տ. Յարութիւն քահանայ Շմաւոնեան, 1794ին Կալկաթայի մէջ իր հրատարակած Ազդարար անդրանիկ լրագրովը։ Հ. Գալէմքեարեան, որ առաջին հատորով մը հրատարակեց արդէն հայ լրագրութեան սկզբնաւորութեան պատմութիւնը, երկրորդն հրապարակ հանելէ առաջ՝ խորհուրդ յղացած էր այս հարիւրամեակը տօնելու հրատարակութեան մը միջոցաւ որ իր տեսակին մէջ եզական նորութիւն մը ըլլար մեզի համար։ Իր խորհուրդը իրականացած կը տեսնենք այսօր, աչքի առջեւ ունենալով այն գեղարուեստ նկարը որ կը պարունակէ քսանըհինգ հայ թերթերու մանրանկար օրինակներն ու տասնըեօթ խմբագիրներու պատկերներ։

Անոնք որ իրենց համեստ անկիւնն ունեցած են այդ մեծ շրջանակին մէջ, անհատապէս գոհունակութեան զգացումով մը կը համակուին բնականաբար այդ հոգածու մտքին ու ձեռքին նկատմամբ. բայց այս մտածումէն դուրս, որ պահուած կը մնայ իւրաքանչիւրին սրտին խորը, ընդհանուր տեսակէտով՝ շնորհաւորութեան ու շնորհակալութեան պարտք մը կայ որուն արձագանգ կ'ըլլայ ու պիտի ըլլայ անշուշտ ամէն հայ թերթ՝ դէպի Հանդէս Ամսօրեայի խմբագրութիւնն ու Հ. Գալէմքեարեան, որոնք ամենէն քաջայարմար ու միայն եղանակն ընտրեցին լրագրական յոբելեանի մը տօնման համար։ Ինչ որ անկարելի պիտի ըլլար, տեղերու հեռաւորութեան պատճառով, սեղանի մը շուրջը կամ հանդիսավայրի մը մէջ կատարել, — մէկտեղ բերել մամուլի ներկայացուցիչները, — իրենք գիտցան կատարել «նկարահանդէսի» մը միջոցաւ։

Հին ու նոր թուականներու շարք մը, տարէց ու երիտասարդ դէմքերու համախմբում մը, տարբեր ուղղութեամբ ու տարբեր դիրքով թերթերու հաւաքածոյ մըն է որ զիրար ընդգրկած են այդ շրջանակին մէջ, այն ծերունազարդ քահանային շուրջը որ իր դողդոջուն մատներուն մէջ կը բանայ անդրանիկ հայ թերթը, դար մը ետքը բացուող դագաղի մը պատկառանքն ազդելով։

Ներդաշնակութեան, անխօս ներդաշնակութեան միջավայր մը դարձած է այս պատկերը այն բոլոր օրագրողներուն համար որոնց գրիչները, մտածումները, զգացումները քիչ անգամ իրարու ներդաշնակ եղած են իրենց հրապարակային կեանքին մէջ և որոնք հիմակ, ամէն մէկն իր լրագրին յենած կամ անոր քովիկը, վայրկենապէս դադար առնողներու երեւոյթ մը կ'ընծայեն։ Տեսարանը աւելի գրաւիչ է այս տեսակէտէն մանաւանդ ու սրտի ազդող բան մը ունի իր մէջ։ Եւ այն պաշտօնակիցներն ալ, որոնց կենդանագիրը չերեւիր, հոն են ու կը մասնակցին այս հաշտ համախմբումին, իրենց լրագրովը որ կարող է իր տեղը ներկայացնել հաւատարմաբար։

Այսպէս, աւելի քան քառորդ դարու լրագրական պայքարէ յոգնած խմբագրի, ու նոյնքան ժամանակէ ի վեր՝ հանդարտիկ այլ անվհատ աշխատաւորի տիպարը ներկայացնող երկու ընկեր խմբագիրներու դէմքերը կը պակսին, բայց հոն են իրենց թերթերը, 1866 թուականներով։ Պոլսոյ հայ լրագրութեան պատմութիւնը պիտի ներկայացնէին անոնք իրենց երիցագոյն պաշտօնակցին հետ, որուն յաւիտենական քմծիծաղը անխուսափելի է հոս ալ, իր այտերուն վրայ ու հեգնոտ նայուածքը՝ իր ակնոցներուն ետեւէն. իր պատկերը նուազ յիսուն տարիքի մը լուսանկարէն առնուած կ'երեւի, բայց այդ զննութեանց մտնելու պէտք չունինք ճանչնալու համար քառսուն երկու տարուան խմբագիրը որ արդար հանգիստ մը կը վայելէ այսօր։ Համեմատապէս նոր թուականէ մը պարբերական հանդէսի տէր եղած խմբագիր մը, — ոչ նուազ յոգնած՝ գրչի պայքարով ու ստուար հրատարակութիւններով, — իր արժանաւոր տեղն ունի տարեցներու խումբին մէջ. իր սպիտակ մազերուն ու ալեւոր մօրուքին տակէն կ'ընդնշմարուի սակայն դառնացած դէմք մը, ինչ որ, աւա՛ղ, լրագրութեան աշխատաւորներուն հասակ յետին բաժինն ըլլալ կ'երեւի։

Եւ այս 1852էն ետքի երամն — երեսուներկու տարիներու լրագրութիւնը ներկայացնողներու պատկառելի խումբին հետ, որոնք անխոնջ առաջ կը վարեն իրենց գործը, կուգան կը խառնուին նորեր, վերջին տասը — տասներկու տարիներու գրողներ, անոնք ալ իրենց երիտասարդ դէմքին վրայ կրելով քմծիծաղներ, երբեմն աւելի սուր ու կծու, կամ վաղահաս դառնացումներ, երբեմն աւելի մելամաղձոտ, այլ իրենք ալ յոգնելու բնաւին տրամադիր և փափագելով միշտ հիներուն գործակցութեան ու «նորագոյններու» պատրաստութեան։

Այս կամ ասոր մօտ տպաւորութիւն մը կը թողու Հ. Գալէմքեարեանի պատկերներու հաւաքածոն, իր մանրամասնը մէջ զննելով, գոնէ անոնց համար որոնք գիտակ են լրագրութեան ներքին կողմերուն ու օրագրողներու դէմքին ծանօթ. իսկ հասարակ ընթերցողներու համար կրնայ հետաքրքրութիւն շարժել կամ հետաքրքրութեան մը գոհացում տալ։

Ամէն պարագայի մէջ, իր ամբողջութեամբը՝ փափկանկատ մտածումէ ըղխած նուէր մը ու գեղեցիկ յիշատակ մըն է հայ մամուլին ձօնուած, զոր կը պարտինք Վիեննայի յարգելի Միաբանութեան։ Աւելորդ չէ՞ ըսելու թէ ինչո՞ւ Հանդէս Ամսօրեայն ու Բազմավէպն ալ չեն ուզած ունենալ իրենց խմբագրական ներկայացուցիչներն այս խումբին մէջ. գիտական ու բանասիրական հանդէսներու շարքին մէջ առաջ տեղը կը գրաւեն արդէն անոնք. երկու բազմահմուտ Մխիթարեաններու կենդանագիրներ անոնց հմայքը պիտի աւելցունէին։ Եւ եթէ դժուար կ'ըլլար ընտրութիւն մը կատարել այն բազմավաստակ միաբաններուն մէջէն որոնք հաւասարապէս իրենց գիտական ու գրական օժանդակութիւնը կը նուիրեն այդ երկու հրատարակութեանց, այդ բոլոր միաբաններուն ալ գոհացում տրուած չէ՞ր ըլլար՝ եթէ Այտընեանի պատկերը Հանդէսին ու Ալիշանի պատկերը Բազմավէպին ճակատը երեւնային։ Գուցէ վանական համեստութիւնը եղած է պատճառ այս զրկանքին։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԱՆԱՊԱՏԸ
ՍԻՆԱ ԼԵՌԱՆ ՎԱՆՔԸ

Բիէռ Լօթի՝ Նուվէլ Ռըվիւի վերջին թիւին մէջ սկսած է հրատարակել իր ուղեւորական տպաւորութիւններն յԵրուսաղէմ։ Շատ խօսուեցաւ այս ուղեւորութեան վրայ։ Ուստի շահեկան կը համարինք հետեւեալ գեղեցիկ հատուածը թարգմանել Լօթիի սոյն գրուածքէն։

Առտուն, երբ կայքերնիս կը վերցունենք, երկինքը նուաղ ցած է և ձիւնը ա'լ չի տեղար. բայց խոշոր ամպեր անշարժ կը կենան հսկայ կրանիթներու հանդէպ որք ամենուրեք կան, որք ամէն կողմէ միանգամայն կը ցցուին քարացած գագաթներու կոյտերուն վրայ, և որոց ներկայութիւնը չէինք զգացած ձմրան բալուտ խաւարին մէջ։

Մեր վերելակ ճամբան կը բռնենք նորէն, անցնելով զարհուրելի երեւոյթով կիրճերէ, տեսակ մը աւազուտ նեղանցքներ, պատերու մէջտեղ միշտ աւելի բարձր, միշտ աւելի բարձր և աւելի մթին. դուրս կ'ելլենք կենդանային գորշագոյն կերպարանքներու գաւառէն, նորէն մտնելու համար ձիգ վայրագ երեւոյթով թուխ կրանիթներուն մէջ։ Ցուրտը կ'աւելնայ և օդը կ'ըլլայ տարօրինակապէս աւելի հնչական։ Կէս օրին, հանգիստի ժամուն, երբ մեր պէտէվիները կ'անցնին, վեհերոտ կարաւան այդ սառուցիկ ստուերին մէջտեղը, իրենց աղմուկը կը կրկնուի և կ'երկարաձգի ինչպէս մեծ երգեհոններու խուսափանքը անսահման մայր եկեղեցիներու մէջ։ Փակ ու սեւ հեռաստաններ կան, որոց խորը ձիւներուն անփայլ ճերմակութիւնը հոս հոն դուրս կը ցայտէ, խորհրդաւոր ամպերու մէջ որք կը կենան։

Ժամէ ժամ ամէն ինչ աւելի հսկայական կը դառնայ։ Եւ վերջապէս իրիկուան դէմ, կրանիթեայ ամպասատներ կատարներու մէջտեղ, Սինայի վանքին բարձր պատնէշներն ու քանի մը նոճիները կ'երեւան մեզի՝ ճերմակ ձիւնահատիկներու մէջէ որոնցմով օդը գծաւորուած է։

Աւա՜ղ, ո՛րչափ լռիկ, մահասարսուռ ու ցրտին է այս երեւոյթը շա՛տ սուրբ լեռան, որուն անո՛ւնը եւեթ հեռուանց կը շողշողար մեզ համար։ Շատ հեռու են անշուշտ, շատ փոխուած առ յաւէտ այն ժամանակներն ուր Յաւիտենականը հոն կ'իջնէր հրեղէն ամպերու մէջ, փողերու ահաւոր ձայնով։

Մեր վրաններն հոն են, արդէն կանգնած՝ հին պատերու փլածքներու մէջ, կիրճի մը մէջ ուր հովը կը սուլայ. և գետինը պատող ճերմակ պատառը ծածկուած էր մեր բեռներով. մեր ուղտերուն կոյտը ողբալի խառնակութեան մը երեւոյթն ունի այս քարերուն տակ որք կը ցնցեն զայն անել տանելու համար և այս ձիւնին տակ որ հիմակ կը տեղայ յորձանապտոյտ։ Մեր թաց պատմուճաններուն մէջ ցրտահարուած՝ վար կ'իջնենք մեր մեծ կենդանիներէն, որք կը տանջուին և որք կը հեծեն, այս ճերմակ մթութենէն, այս մորթող հովէն, այս չափազանց բարձր լեռներէն մտատանջ...

Իրա՛ւ սոյն վիճակը անհնարին կը թուի հոս գիշեր անցնել, որ կը մօտենայ, և պատգամաբերով՝ վանքին մեծաւորին կը ղրկեմ մասնաւոր յանձնարարագիր մը զոր Գահիրէի պատրիարքը հաճեցաւ ինծի տալ անոր համար։ Իրեն կ'իմացնեմ միանգամայն մեր անձկութիւնը, խնդրելով որ թոյլ տայ մեզ այդ պատերուն աւելի մօտը տեղ մը հաստատուելու, քամիներէն զերծ։

Շատ չանցած պատասխանը բերաւ երիտասարդ սեւազգեաց աբեղայ մը, որ քիչ մը ֆրանսերէն կը խօսի. «աւելի մօտ տեղ չկայ, ըսաւ. այն կիրճին մէջ ուր վանքը շինուած է, ժայռերուն և պատնէշներուն մէջտեղ վրանի մը լայնութիւնը չի գտնուիր։ Բայց, եթէ ուզենք, կրնանք վանքին մէջ իսկ պառկիլ և ուզածնուս չափ հոն մնալ»։

Կ'ընդունինք առաջարկը, վար գնելով աբեղան, որպէս զի մասնակցի մեր ընթրիքին, իրեն հետ վանք երթալէ առաջ։ Եւ սեղան կը նստինք միասին, սառուցիկ հովին տակ, մինչ մեր պէտէվինները շարունակ վար կը թափեն ձիւնը որ վտանգաւոր ծանրութեամբ կը ճնշէ մեր վրաններուն վրայ։

Բայց ահա դանդաղօրէն միաբանը զգուշութեամբ մեր քով կուգայ՝ մեծ լապտեր մը և խոշոր բանալիներ բռնած։ «Երբէ՛ք, կ'ըսէ, երբէք վանքին դուռը այսքան ուշ ատեն բաց մնացած չէ։ Մասնաւոր շնորհով մը մինչեւ այդ ժամը մեզի սպասած են. սակայն անմիջապէս երթալու է, ապա թէ ոչ գիշերը դուռը կը մնանք, ձիւնախառն բուքին տակ»։

Ուստի թողլով ամէն բան, կը փութանք խմբովին մեկնիլ լապտերներով։ Հարկ է երկու ձեռքով բռնել մեր թռչող [illegible] և մինչեւ կրունկներս մխրճելով հանդերձ սպիտակ թանձրութեան մէջ, մագլցիլ, մագլցիլ մութ գիշերուան մէջ, կրանիթի գոնդուածներու և փլածքներու մէջէ։

Քառորդ ժամ, քանի վայրկեան վերելք, բոկոտն, [illegible] կորուսած, ամէն քայլին սահելով ձիւնին վրայ։

Վերջապէս պատ մը կ'ելլայ դիմացնիս, որ հսկայական կ'երեւայ, այլ որուն կատարը կը կորսուի մութին մէջ, և փոքր դուռ մը կը բացուի, ցածկեկ, ամբողջովին երկաթապատ, և էն քիչը հազար տարուան։ — Կ'անցնինք. — երկու ուրիշ նմանօրինակ փոքր դուռներ կուգան յետոյ, կտրելով կամարաձեւ ճամբայ մը որ պատնէշի մը թանձրութեանը մէջ կը գտնուի։ Մեր անցքէն ետք կը գոցուին զէնքի բախման աղմուկով մը։ — Ներս մտած ենք։

Եւ այս ամէնը, շնորհիւ մեր տարազներուն, միջինդարեան է լիովին. սարակինոսներու գիշերային ժամանում մը՝ երբեմնի դղեակ մը...

Նորէն մագլցինք աստիճաններու ձեւով տարտամօրէն կտրուած կրանիթներէ, փլուզուն սանդուխներու շարքէ մը մագլցինք ներքին մասն այս բերդին ուր մեր լապտերներու լոյսին մէջ կը մակադրուին ու իրարու կը խառնուին արաբական խրճիթներու անհեթեթ նմանութիւններ։ Էն վերը պիտի բնակինք. տեսակ մը պանդոկ ուխտաւորներու, որոց ողորմելի ու նախնական սենեակները ամէնքն ալ կը նային միեւնոյն երկար ու [illegible] պալքոնի մը վրայ։

Հիւրամեծար աբեղաներ, սեւազգեաց ու կնոջական երկար մազերով, կը փութան կազդուրել մեզ քիչ մը տաք խահվէով, պղինձէ անօթներու մէջ մեզ համար վառուած քիչ մը փայտով։

Ամէն բան անփայլ թշուառութեան ու քայքայումի երեւոյթ ունի այս վանքին մէջ որ տասնեհինգ դարու տարիք ունի։ Մեր միաձեւ սենեակները կը նմանին արեւելեան ամենախոնարհ սենեակներու. կրածեփ պատեր, ձեղուններ ու պատուհաններ աններկ փայտէ զոր ժամանակը սեւցուցած է, լայն բազմոցներ ծաղկենկար գունաթափ հին կերպասներով ծածկուած։ Եւ մենէ ամէն ոք իր սենեակը, մերկ պատին վրայ ունի համեստ խորան մը, ճերմակ փայտով շրջանակուած որուն առջեւ կանթեղ մը կը վառի։

Մեր կարծր բազմոցներուն վրայ, որք բազմաթիւ ուխտաւորներու իբրեւ անկողին ծառայած են, սաւաններ կը փռեն և ստուարաթուղթի պէս հաստ վերմակներ, և կը պառկինք հոն, բնակարան գտնելնուս ուրախ, մտիկ ընելով դուրսի հովն ու յորձանաձեւ ձիւնը, մտածելով վարը մնացած մեր վրաններուն, մեր խեղճ պէտէվիներուն, մեր հէք ուղտերուն վրայ զորս անկարելի եղած է ներս մտցունել և որք անպատսպար կը մնան ձիւնեղէն պատանքի մը տակ։

Մինչ քունս կուգայ, գլխուս շուրջը կը նայիմ արձանագրութիւններուն որոնցմով ծածկուած է պատին կիրը, ուխտաւորներու անուններ որք հոս եկած են աշխարհքիս չորս դիէն։ Ռուսի անուններ, յոյնի անուններ, արաբացիի անուններ, և միակ ֆրանսական անուն մը. «Պօլօ իշխան, 1866»։

Քիչ քիչ հովը կը դադրի, — և խորին հանդարտութիւն մը կը տարածուի գիշերուան հետ [illegible] բնակարաններուն վրայ։

(Շարունակելի) ՊԻԷՌ ԼՕԹԻ

ԷՔՍԵԼՍԻՕՐ

Ներկայ յօդուածով կը փափաքիմ ծանուցանել հասարակութեան նոր ադամանդի մը գիւտն որ դրամատեարց մեծ խմբակի մը ուշը գրաւած է այս վայրկեանիս։

Անցեալ յունիս ամսոյ 18/24 թուակիր հեռագիր մը կ'աւետէր Լոնտոնի ժողովրդեան թէ Ճարկէնսըն հանքային ընկերն յաջողած է գտնել Յէկէրսֆօնդէյնի հանքերուն մէջ, փոքրիկ գաղթականութիւն մը Բարեյուսոյ-Գլխոյ, հսկայակապ ադամանդ մը, ցարդ գտնուած և տեսնուած ադամանդներուն հետ մեծութեամբ անբաղդատելի։ Անմիջապէս այս պատուական քարը, միջին հաշուով 25 միլիոն ֆրանքի արժողութեամբ, փոխադրուեցաւ Բարեյուսոյ հրուանդանն աչալուրջ և խնամածու հսկողութեամբ և քիչ օր ետքը մասնաւոր մարտանաւով Անգլիա։ Այսօր այս թանկագին ադամանդն, անհաման իբր ունեցած ջինջ անգունութեամբ և մեծութեամբ, կը գտնուի Անգլիոյ Պետական Դրամատան արկղին մէջ և կը կշռէ 971¼ — 1000 քրամ — մէկ քրամը հաւասար է 212 հազարորդակրամի։

Էքսելսիօրը, այս անունը տրուած է սոյն թանկագին քարին, հաւկթի մեծութիւն և անարատ գոյն ունի ու խիստ հետաքրքրական խնդիր մը կը յարուցանէ դրամատեարց, ազնուականաց և իշխանական ընտանեաց մէջ։ Այս ադամանդին գիւտը սկսած է արդէն գրգռել մեծատանց և ընչաւէտ դասուց անձնասիրութիւնն և արդէն ամենուրեք սկսած են հարցումներ ընել թէ ո՞վ պիտի համարձակի գնել այս պատուական քարն, ո՞ր իշխանական գերդաստանը պիտի կարենայ վայելել այս անգուգական պերճանքը։ Պէտք է խոստովանիլ թէ գնոյն բարձրութիւնն աչքի առջեւ ունենալով, փոխադրութիւնը խիստ դժուարին է և թէ միլիարտերներ իսկ երբէք չեն հետաքրքրուած այս խնդրով, որ և իցէ դիմում չէ եղած դեռ, հետեւաբար թանկագին քարը կը դատապարտուի դէթ ժամանակի մը համար մնալ Անգլիոյ դրամատան արկղին մէջ և գրաւել բոլոր ազգերու զարմացումն և տենչը։

Հնագոյն և ամենամեծ կարծուող ադամանդները թուով երեք են և գտնուած են Աներկիւղն Կարոլոսի արկղերուն մէջ Կրանսոնի ճակատամարտէն ետք ուր կը վերջանայ Պուրկօնեայի յանդուգն դքսին ասպարէզը։ Այս ադամանդներէն առաջինը գտաւ զուիցերիացի զօրական մը որ, բարձր գնով վաճառելու գիտութեամբ գնաց յանձնեց զայն Մոնդէնէի երէցին, գրեթէ ինը ոսկիի փոխարէն։ Ժամանակ մը վերջ այս թանկագին քարն անցաւ Յուլիանոս Բ. Պապին ձեռքը, փոխան 20,000 դահեկան ոսկիի։

Երկրորդը, 2,500,000 ֆր.ի արժողութեամբ, գնուեցաւ վաճառականէ մը որ Անգլիոյ Հէնրիկոս Է. թագաւորին նուիրեց զայն։ Այս ադամանդը քիչ ժամանակ վերջ գնաց դասաւորուիլ Աւստրիոյ վեհապետական Տան գանձուն գոհարեղինաց մէջ։

Երրորդը, Սանսի անուամբ, որ — Տէժանի հետ — Ֆրանսայի ամենէն նշանաւոր ադամանդն էր։ Բաւական ժամանակ Փորթուկալի թագաւորին պատկանելէ ետք անցաւ Ֆրանսացի իշխան Հարլէյ տը Սանսիի որոյ ղակեններէն մէկը ուզեց գրաւի դնել՝ վճարելու համար իշխանական անձնաւորութեան մը փրկանքը։ Այս պաշտօնն յանձնուած էր ծառայի մը զոր աւազակները ճամբան սպանեցին, բայց ծառան ճարպկութեամբ ժամանակ ունեցած էր կլլել ադամանդը զոր յետոյ ստամոքսէն դուրս հանեցին։ Անգլիոյ Յակոբոս Բ. թագաւորն, իբրեւ ընծայ ընդունելէ վերջը, զայն նուիրեց Ֆրանսայի Լուդովիկոս ԺԴ.ին։ Ատեն անցնելէ ետք Դէմիտոֆի գերդաստանը գնեց այս ադամանդը փոխան 625,000 ֆր.ի։

Տէժանը իր համբաւը առաջին անգամ կ'ընդունի Օրլէանի Փիլիպպոս թագաւորէն որ զայն գնեց 3,750,000 դահեկան ոսկւոյ Լուդովիկոս ԺԵ.ի տղայութեանը ատեն։ Հիւպատոսութեան և կայսրութեան ժամանակները յաճախ գրաւի դրուած է Վանլէրպէրկի դրամատիրոջ քով։ Այս առթիւ յիշենք նաեւ պատմական գլխաւոր ադամանդներն որք ոչ նուազ նշանաւոր են թէ՛ իրենց մեծութեամբը և թէ իրենց ընծայած պերճափայլ յատկութեամբը։

Տէժանն՝ 136¼, Շահն՝ 95, Մեծ Մօկօլ՝ 279½, Քօհ-ի-Նօ-ր՝ 103¾, Նասաքն՝ 82¾, Մեծ Դուքս Թոսքանայի՝ 139½, կապոյտ ադամանդն Յօբի՝ 44½, Օրլոֆն՝ 193, Սանսին՝ 53⅔, Բիկքօտն՝ 82½ քրամ։

Այս ցանկէն դուրս են վեհապետական գերդաստանաց ոմանց քով գտնուած ադամանդներն որք մեծ յարգ և պատիւ ունին, բայց այժմ անոնցմէ շատեր Էքսէլսիօրի քով կը նսեմանան և կը կորսնցնեն իրենց նախկին փայլը։

Մ. Ս. Ե

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (105)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ
ԷԿԼԵՅԵԹԻ ՀՈՐԸ

Երկար ատեն կը դառնայ ու կը դառնայ խառնակոյտին մէջ, յուսահատելով այդ նեղկճուկ գուիններէն։

Երկու անգամ կը յուսայ, վասնզի երկու անգամ կրցած է ազատուիլ։

Առաջին անգամը՝ կ'երեւակայէ թէ գտած է առաջին գետնուղին որ ելնարաններուն կը յանգի, և հոն կը մտնէ։

Անմիջապէս կանգ կ'առնէ փլած որմահիւսքերու հանդէպ որք լեցուցած են գետնուղին։

Ետ կը դառնայ։

—Անդիէն է, կ'ըսէ ինքնին։

Բայց նոյն դէպքը առաջ կուգայ յետնակողմէն։ Գետնուղին տեղ մը չի յանգիր։

Անգամ մըն ալ խաբուած է։

Երկրորդ յոյսը. նորէն կանգ առած էր շնչելու համար, և հոգեսպառ ինկած էր գետնին վրայ, ականջը հողին։

Եւ յանկարծ ուրախութեան բացագանչութիւն մը կ'արձկէ։

Ձայներ կը հասնին մինչեւ իրեն, և լսած կանոնաւոր հարուածները դիպուածի արդիւնք չեն. մարդեր միայն կրնան ըլլալ որք իրմէ քիչ հեռու կ'աշխատին։

Այն ատեն թերեւս պիտի լսեն իր ձայնը։

Իրեն օգնութեան պիտի հասնին, և վերջապէս պիտի հանեն այս սոսկալի անդունդէն։

Այո, այո, դիւրաւ կը լսէ այդ ձայները։

Եւ նոյն իսկ կ'երգեն, երգը մինչեւ իրեն կը հասնի, խօսքերը հասկնալի են գրեթէ։

Խեղճ աղջիկը չի հասկնար որ գետինը ձայները կը բազմապատկէ արտակարգ հեռաւորութենէ մը։

Մինակ կ'ըսէ որ այդ ժայռերուն ետեւը կամ թերեւս այդ գետնուղիներուն տակ գտնուողները չեն կրնար Անթօնիօին մեղսակիցներն ըլլալ։ Հետեւապէս Ֆիլիբի, Պարթօլիի, Բլեզի, իրեն իսկ բարեկամները եւեթ կրնան ըլլալ։

Ա՛լ չվախնար աղաղակելու.

—Օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն։

Եւ մտիկ կ'ընէ։

Բայց երգերը չեն ընդմիջուիր ամենեւին։ Բրիչի հարուածները կը շարունակեն իջնել իրենց կանոնաւոր համաչափութեամբը, որմահիւսքերուն, ժայռերուն և քարածուխի պատերուն։

Էկլեյեթի գործաւորներն են որք նոր հորին գետնուղիներուն մէջ կ'աշխատին. իրմէ հեռու չեն սակայն։ Եթէ Տիանին պէս ականջին գետինը կամ միջնորմի մը կպցուցած ըլլային, թերեւս իմանային մանկամարդ աղջկան յուսաբեկ կոչերը։

Բայց բան մը չպատասխաներ իր աղաղակներուն։ Ծանր լռութիւնը միայն որ կարծես կը դառնար իր դէմ։

—Կը բաւէ որ Անթօնիօ չիմանայ ձայնս։

Եւ չէր համարձակեր շարժիլ. ա՛լ չէր համարձակեր շնչել։ Կը կծկտուէր թաց գետնին վրայ որ իր հագուստներէն անցնելով մորթին կը հասնէր։ Զէր մնար սակայն։ Այս ստորերկրեայ վայրերուն մէջ մթնոլորտը ծանր էր։ Տիանի երեսը քրտնաթաթաւ էր։

Չկրնար հոն մնալ։ Պէտք է որ վերջին գերագոյն ջանք մը ընէ։

Այնքան յոգնած, այնքան ընդարմացած է որ յօժարակամ պիտի յանձնուէր քունին որ կը համակէ զինքը, որ կը պարուրէ իր անդամները, իր ճակատը, իր ուղեղը, ամբողջ մարմինը, կապարէ ահագին վերարկուի մը պէս։

Հազիւ թէ ոտքի ելլելու չափ ուժ կ'ունենայ։

Հոգ՝ այդ սոսկալի մութին մէջ [illegible] ի վեր բաւական քաջութիւն ցուցած է. իր կնոջական տկարութիւնը երեւան կուգայ։

Սոսկումը, անմիտ, ահռելի սոսկումը կը համակէ զինքը։

Այդ յարատեւ խաւարը կը ծանրանայ վրան, կը չարչրկէ, կը խղդէ զինքը։

Բազուկները իր չորս դին կը շարժէ՝ կարծես ի բաց վանելու համար այդ խաւարը։

Ա՜յնքան կուզէր բան մը տեսնել, որոշել։

Քիչ մը լոյս, Աստուած իմ, քիչ մը լոյս։ Ասիկա մանաւանդ կը չարչրկէ զայն, ասիկա կը սոսկացունէ, վասնզի այս է աղբիւրը մղձաւանջներուն որ [illegible] զայն։

Արդեօք խելագարութի՞ւնն է որ կուգայ բախել իր խեղճ ու դեռ այնքան տկար ուղեղին զոր ամենափոքր հարուած մը ընդմիշտ պիտի այլայլէր։

Կը թուի իրեն թէ այդ խաւարը կը լեցուի տարօրինակ բաներով որք կը յորձանապտուտին իր աչքերուն առջեւ, կը պարեն, կ'երկարին, կը քաշուին, կը դառնան, ցնորագին ու խելայեղիչ...

Կը թուի նաեւ թէ նրբանցքներ կը նշմարէ այդ խաւարին մէջ, բիւրաւոր կարմիր, կապոյտ, կանաչ կէտեր, որոց մէջտեղը կարծես կը ծածանի ինքը։

Ծունկի կուգայ։

Այս անգամ աղէկ կը զգայ թէ վերջացած է և թէ ա՛լ հեռուն չի կրնար երթալ։

Լա՛ւ ուրեմն, պիտի մեռնի հոն ուր կը գտնուի, այդ հսկայական գերեզմանին մէջ։

Մեռնի՜լ, ալ չտեսնե՜լ իր քոյրը։

Կռնակին վրայ կը փռուի, թեւերը գլխուն տակ։

—Ա՛լ չեմ դիմանար, ա՛լ չեմ դիմանար։

Կը գոցէ աչքերը չտեսնելու համար անիծեալ խաւարը։

Իր շուրջը փոքր մեղմ աղմուկ մը գրեթէ կ'ընդմատէ իր հանգիստը։

Կաթիլներ են որք կը ծորին ժայռին մէջէն և հատիկ հատիկ, կանոնաւոր ընդմիջումներով կիյնան մանկամարդ աղջկան վրայ։

Վրան ջուր, տակը ջուր։

Բայց ի՛նչ փոյթ։ Արդէն իսկ ապրելու գիտակցութիւնը չունի. ա՛լ չի մտածեր. ա՛լ չի տրամաբաներ. ա՛լ անշարժ իր մըն է լոկ, խեղճ մարմին մը ուր կեանքը շուտով կը ցնդի, ուսկից կեանքը պիտի խուսափի քանի մը վայրկեանի մէջ։

Կարծես քօղարկելու համար այս մահը, խաւարն աւելի կը թանձրանայ։ Գետնուղիներուն մէջէն միջնորմները իրարու կը մօտին զոյգ, կը սեղմուին, ահագին կամարները կը ցածնան տիրանալու համար այդ հէք դիւրաբեկ մարմնոյն որ ա՛լ չի շարժիր, որ ա՛լ չի պաշտպաներ ինքզինքը։

Եւ երեսին քսուելով կ'անցնին ու կը դառնան չղջիկները՝ ի խնդիր իրենց սովորական գետնուղիներուն՝ այգուն առաջին լոյսերուն հեռանալով ցամաքէն և ապաստանելով մթաստուեր գետնափորներուն մէջ, որք իրենց պատսպարաններն են։

Հազարներով ու հազարներով են։ Շատ պզտիկներ կան ու շատ մեծեր։

Եւ այդ անթիւ բանակին մէջ, մահասարսուռ բնակիչ խաւարին, թեւաբախում մը, շշիւն մը, սարսուռ մը իսկ չի լսուիր այդ թեթեւ մարմիններէն որք պատերուն կը քսուին, ոչի՛նչ։

Քանի մը վայրկեան խաւարը կ'ապրի այդ տարօրինակ ու գերմարդկային կեանքով։

Չղջիկներն անդադար ու անդադար լռիկ մնջիկ կը մխրճին գետնուղիներուն մէջ։

Յետոյ կը լմննայ։

Ա՛լ չէին թռչիր։ Կը հանգչին աշխատանքի գիշերէն, սպասելով առաջիկայ գիշերուան։

Եւ կամարներու միջնորմներուն մէջ, ժայռերու ծակերուն, խոռոչներուն, ամենափոքր ճեղքուածներուն մէջ հազարներով կան անոնցմէ, իրարու քով սեղմուած, իրենց թաթերովը կախուած, գլխիվայր։

Տիան նուաղած է։

Անթօնիօ միտքէն չէ անցուցած որ հանքին մէջ քոյրը կը հետապնդէր զինքը, բայց լսած է գաղտնի ոտնաձայներ, և Տիան աղէկ գուշակած էր քիչ մը առաջ, ինքը կը փնտռէր, ուզելով ճանչնալ անծանօթը որուն գաղտնի ազդարարութիւններն արդէն անգամ մը Էկլեյեթն ազատած էին աղէտքէ մը։

Խոյացած էր այդ ստուերին ետեւէն որ առջեւէն խոյս կուտար նրբանցքներուն մէջ։

Յետոյ ստուերն յանկարծ անհետացեր էր։

Անթօնիօ ա՛լ բան մը չէր իմացած... բան մը չէր տեսած... կարծես այդ անըմբռնելի բանը որուն ետեւէն կը վազէր, մէկէն ի մէկ գետնին տակն անցած էր։

Ա՛լ ոչինչ։

Այն վայրկեանն էր ուր Տիան թաւալած էր փոսի մը խորը։

Եւ այս գիպուածը զինքն ազատած էր եղբօրը ձեռքէն։

Անթօնիօ չկասկածեցաւ։

Նորէն պտըտեցաւ գետնուղիները առանց բան մը գտնելու։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 22/4 ՀՈԿՏ. 1894

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

«ՏԵՂԱՅԻՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՔ»

Լէվէք Հէրէլ կը շարունակէ իւր շաբաթական յօդուածոց շարքը տեղային բարեգործական հաստատութեանց վրայ։ Կը յիշուի թէ առաջին յօդուածին նիւթն էր մեր Ս. Փրկչի Հիւանդանոցն։ Օր. Շէքսփիր առջի քանի մը յօդուածները գրելէն ետք, այժմ նոյն ինքն անգլ. թերթին խմբագրութիւնը կը շարունակէ նոյն ուսումնասիրութիւն այլ և այլ հաստատութեանց վրայ։ Վերջին յօդուածին նիւթն է Սրբոյն Յովսէփայ լատին Որբանոցն ի Բէրա Զուգուր Պոստան։ Հիմնադիրն է երեւելի Ֆրանսայի ոստիկանութեան վերատեսուչ և ապա Ծերակոյտի անդամ Լէոն Շալլ Որբոնոյի քոյրն, հանգուցեալ մայրապետն, որ Քարոլին Ա. անուամբ ծանօթ է Սէն-Վէնսան-տը-Բօլի կուսանաց կարգին մէջ, իւր յաջորդն ըլլալով ուրիշ մայրապետ մը, Քարոլին Բ., արդի մեծաւորուհին հաստատութեան։ Ցեակին մէջ կարեւոր հաստատութիւն մ'է սա, զի 25 քոյրերէն զատ որք կը կառավարեն զայն, 225 աղջկունք կը գտնեն Որբանոցին մէջ, 225 բերան իրենց հացն անոր կ'ուտեն, և ուրիշ 200 փոքրիկ էակներ, թէպէտ հոն չեն գիշերեր, բայց հոն կը կրթուին, և իրենց ցերեկի ճաշն ալ անոր կ'ընդունին։

Լազարեան Միաբանութիւնն 1841ին Որբանոց մը հիմնեց ի Ղալաթիա, որ ընդարձակեցաւ 1853ին, բայց ամբողջովին հրոյ ճարակ եղաւ 1865ին։ Այս աղէտն եղաւ պատճառ Զուգուր Պոստանի Որբանոցի հաստատման։ 1865ին մեծ հնտախտի տարին էր ի Կ. Պոլիս, և այս մայրապետք այնքան լաւ ծառայեցին որ Օսմ. Կառավարութիւնը պատուանշաններ տուաւ անոնց, ի ձեռն ֆրանսական դեսպանատան։ Նաեւ գետին շնորհուեցաւ անոնց Աւստրիոյ դեսպանատան մօտ, և ֆրանսական դեսպան Պ. տը Մուգիէի նախաձեռնութեամբ, հանգանակութիւն բացուեցաւ Որբանոցին շինութեան համար։ Հաւաքուած դրամը ծախքը չգոցեց, և պակասը ֆրանսական կառավարութիւնը փոխ տուաւ, Որբանոցին յարակից խանութներու վարձքէն տարուէ տարի ետ առնելով իւր տուած դրամը, որոյ մէկ փոքր մասը կը մնայ դեռ վճարելի։ Հիմնարկէքն 1866 հոկտ.ին կատարեցաւ և 1869 հոկտ.ին Քոյրերուն յանձնուեցաւ շէնքը։

Քառայարկ քարաշէն մ'է սա, խոհանոցը գետնայարկէն վար, 180էն 200 որբ և 20-25 թոշակաւոր գիշերօթիկ տեղաւորելու կերպիւ շինուած։ Բայց այս տեղը համար ոչ միայն ննջարան, ճաշարան, դասարան, մատուռ և խոհանոց կը պարունակէ, այլ և արհեստի սենեակներ. զի Որբանոցն էապէս արհեստանոց մ'է, և թէպէտ ֆրանսական կառավարութենէն տարեկան փոքրիկ նպաստ մը (2,500 ֆրանք) կ'ընդունի և մասնաւոր նուէրներ մերթ ընդ մերթ, բայց հասոյթին մեծագոյն, լաւագոյն և ապահովագոյն մասը կը հայթայթէ իւր մէջէն իսկ, իւր փոքրիկ աշխատաւորներուն ձեռաց արդեամբը։ Գլխաւոր արհեստն է ասեղնագործութիւն, հասարակ կարէն սկսեալ մինչեւ ամենանուրբ ասեղնանկարը։ Բայց կը գործեն նաեւ ժանեակներ ու արհեստական ծաղիկներ, և փետուրներ որք կը յարդարուին արդուզարդի համար։ Հարսանեկան ճերմակեղէնք կը ձեւուին կը կարուին շատ նուրբ ճաշակաւ։ Պզտիկները պարզ կար կը կարեն, բայց շատ կանոնաւոր և մաքուր, և մեծերուն գործն է ժանեակ, ասեղնանկար, ևլն։ Հոն շատ գործ կ'ընեն արհեստական ծաղիկ շինողներն, որք բնական ծաղիկները կ'ընդօրինակեն կերպասի կտորներու վրայ, ամեն կերպ գոյն տալով անոնց։ Փետրագործներն այնքան շատաւոր չեն։ Յօնդրանքին կը հետեւին։ Անգոյն, տձեւ, ճմլթկած փետուրներ այս փոքրիկ օրիորդներու ձեռքերէն կ'ելնեն գալարուած, ոլորուած, ողորկուած և ամենէն նազելի տիկնոջ գլուխը զարդարելու վիճակի մէջ մտած։ Մեր անգլիացի պաշտօնակից կը հաւաստէ թէ մաքուր և աղուոր ասեղնագործութեան մասին այս Որբանոցին համբաւն այնքան բարձր է որ ամեն կողմէ ապսպրանք կը տեղան հոն։ Մեծ արհեստաւոր տեսնելու արժանի սրահ մ'է։ Ընդարձակ, բարձր, օդաւոր և լուսաւոր սրահին մէջ վաթսուն չափ քաջողջ և զուարթ աղջիկներ կը բանին, և իրենց դէմքին ու վարմունքին նայելով, գոհ են իրենց վիճակէն, այցելուները ժպիտով կ'ողջունեն, և օրինաւոր հպարտութեամբ ցոյց կու տան իրենց արհեստագործութեան զանազան արդիւնքն, որք արդարեւ գովելի են։ Ամեն կողմ կատարելագոյն կանոնաւորութիւն և մաքրութիւն կը տիրեն։ Քոյրերն առտուն չորսին կ'ելնեն, որբերն հինգին։ Երեկոյին ժամ ութին որբերը կը ննջեն, ժամ մը ետքն ալ Քոյրերը։

Շատ մը դասարաններ կան՝ ուսման ճիւղին համար։ Մեծագոյնք որբերուն յատկացեալ են, և փոքրագոյնք՝ թոշակաւորներուն, որք այժմ 20 հոգիի չափ են։ Ցերեկօթիկներուն վարժարանն Որբանոցին պարտէզին կից տան մը մէջ է, և կը պարունակէ երեք կարգ. 200 աշակերտք հոն ձրի կը կրթուին, և անոնցմէ շատեր իրենց ցերեկի ճաշն Որբանոցէն ընդունելու սաստիկ աղքատ են։

Որբանոցին ընդհանուր առողջութեան վրայ գաղափար տալու համար կը բաւէ ըսել թէ միայն չորս աղջիկ կան հիւանդարանին մէջ, և անոնցմէ մին եւեթ անկողնոյ կը ծառայէ։ Մէն մի որբի համար տարեկան 12 գաղղիական ոսկի ուտեստի ծախք կ'ըլլայ։ Որբանոցին տարեկան ծախքն է 115,000 ֆր.։ Որովհետեւ որբերուն երեւոյթը քաջողջ է և կը ցուցնէ թէ առատ սնունդ կը վայելեն, կը հետեւի թէ Որբանոցին մատակարարութեան մէջ գողութիւն չկայ, այլ ծախսուած դրամին փոխարէնն իրօք կը վայելեն պատսպարեալք, և ամեն բան խնամքով ու խղճով կը տնտեսուի, բան մը որ դժբախտաբար չի կրնար ըսուիլ այս տեսակ հաստատութեանց մեծագոյն մասին համար։

Որբերը կ'ընդունուին հինգ տարեկանէ վար չըլլալու պայմանաւ, և 18 տարեկանին կը մեկնին։ Բայց ոմանք 20էն ալ անդին կը մնան, երբ յարմար տեղ մը չեն գտած։ Մայրապետներուն մեծ հոգն է գործ կամ պաշտօն գտնել իրենց սանուհիներուն համար, որովհետեւ յարմար գործ քիչ է, և աւելի սակաւաթիւ են անոնք որ պատշաճ ամուսնութեամբ մ'ընտանիք կազմելու բախտաւորութիւնը կ'ունենան։ Տարուէ տարի երիցագոյն սանուհիք պաշտօն կը գտնեն իբրեւ դայեակ կամ վարժուհի, առաջնակարգ սպասուհի շնորհքով տուներու մէջ, ևլն.։ Բայց այսպիսի պաշտօններ ալ անպակաս չեն միշտ։ Դուրսն անգործ մնացած սանուհիք շատ հեղ դիմում կ'ընեն մայրապետներուն՝ վերստին Որբանոց ընդունուելու համար։ Այսպիսեաց ընդունելութեան համար Որբանոցին պարտէզին մէջ կառուցուեցաւ ընդարձակ և բազմասենեակ հաստատ շէնք մը, որ նիւթական և բարոյական ապաստանարան մը կ'ըլլայ անոնց և անտէր օրիորդներուն համար, երբ աշխարհային գործերէն յաջող ճամբու մէջ չեն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

Օրուան խնդիրն այս է թէ ինչ պիտի ըլլայ Ճարոնցիներուն առաջիկայ շարժումը։ 30,000 զօրաց նոր բանակ մը իրենց երկրէն նաւ դրին, և ցայսօր յայտնի չէ թէ ո՛ր կողմ ուղղուած են այն զօրք։ Վերջին տեղեկութեանց նայելով, Ճարոնցիք ոչ այնքան Մուգտէնի վրայ քալել կ'ուզեն որքան Բեքինի վրայ, մի կողմէ, և Ֆորմոզա մեծ ու բարեբեր կղզւոյն վրայ, միւս կողմէ։ Բեքինի վրայ քալելով, կը յուսան աճապարել Չինացիներն և դաշնոք հաշտութեան բանադատել։ Ֆորմոզան գրաւելով, կ'ուզեն իւրացնել զայն, որովհետեւ Քորէայի անկախութիւնն յարգելու բացարձակ յայտարարութիւն ըրած ըլլալով, չեն կրնար ձեռք դպցնել Քորէայի, բայց Ֆորմոզայի մասին այնպիսի խոստում մը չունին։ Այս կղզի չինական ստացուածք մ'է, անոր գրաւումն եւրոպական խնդիր չի կրնար ըլլալ, և իրենց կղզիներն արդէն խիստ նեղ գտնող Ճարոնցիներուն համար, Ֆորմոզա տնտեսական զարգացման ընդարձակ ասպարէզ մը կրնայ ըլլալ։ Սա ևս կայ որ՝ քանի ժամանակ անցնի՝ Բեքինի վրայ քալել անկարելի կ'ըլլայ, նախ ողողումներու պատճառաւ, և յետոյ, Չինական ծովը կամ Դեղին ծովը շատ կը սառի, և Ճարոնցիներուն բոլոր ոյժն իրենց փոխադրանաւերէն կախում ունի, որք ձմեռ զօրք և ռազմամթերք կարենան փոխադրել, չինական հողին վրայ ելած ճարոնական բանակը կրնայ տոկալ, ապա թէ ոչ խեղճ կ'ըլլայ։ Այս դժուարութիւն Ֆորմոզայի համար չկայ, որ աւելի հարաւային և համեմատաբար տաք ջուրերու մէջ է։ Ֆորմոզայէ միայն 150 մղոն հեռի գտնուած կղզեխումբ մը Ճարոնի կը վերաբերի, որ 1874ին ալ փոքրիկ բանակ մը ղրկեց Ֆորմոզա, բայց փայլուն գործ մը չկրցաւ տեսնել։

Չինացւոց կողմէ, արդէն գլխատուած են քանի մը նաւապետներ և հրամանատարներ, իբր թէ անոնց ապիկարութեան հետեւանք եղած ըլլան վերջին ծանր պարտութիւնք։ Գլխատելոց մէջ է մարտանաւու մը նաւապետն, որ կռուոյն տաք միջոցին իւր նաւն առեր մէկ կողմ քաշուեր է «վատաբար»։

* * *

Եալուի նաւամարտին վրայ Ճարոնի կայսեր մատուցուած ընդարձակ տեղեկագրին մէջ, զոր Թայմզ հրատարակած է, կը տեսնենք թէ 1891 յունուար ամսոյն ի Վլոսթոր գտնուող Հիէյէյ մարտանաւուն մարդիկն իրենց քաջութեամբ փայլեր են այն մեծ ճակատամարտին առթիւ։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ.

«Հիէյէյ առաջին գծին վրայ կը գտնուէր, մարտնչելով իրմէ շատ մեծ չինական երկու հզօր զրահաւորներու դէմ, որոց կրակը քաջաբար կը կրէր։ Շատ ճարտարութեամբ կը ղեկավարուէր Հիէյէյ, և լաւ նշան կ'առնուր իւր մեծ ու փոքր թնդանօթներով, մինչեւ որ գունտ մը պայթելով իւր մէջ տեղ, նաւուն ախտակեայ մասը կրակի տուաւ։ Երկրորդ գունտ մը եկաւ պայթիլ հիւանդաց խուցին մէջ, սպաննելով նաւուն վիրաբոյժն, անոր օգնականն և ուրիշ մի քանիներ որք արդէն վիրաւորուած էին։ Բոցերը մարելու համար Հիէյէյի նաւապետը պարտաւորեցաւ ետ քաշուիլ։ Յաջողեցաւ բոցերը մարել, և նոյն պահուն հիւանդները դուրս հանեց, ուրիշ նաւու մը ղրկելով, և դարձաւ եկաւ առաջին գծին վրայ, և նոյն քաջութեամբ շարունակեց պայքարը։ Նաւատորմին ամբողջութեան հետ ինք ալ քաշուեցաւ մութը կոխելէն ետքն, և թէպէտ վնասուած է, բայց ինքն իրմէ կրնայ նորոգել վնասներն, առանց նաւարան քաշուելու պէտքն ունենալու։

«Ուրիշ փոքր մարտանաւ մը նոյն կարգի, Եօշինօ, չքնաղապէս կը կռուէր։ Երբ Հիէյէյ ետ քաշուիլ պարտաւորեցաւ, Եօշինօ առաջ անցաւ և անոր տեղը բռնեց առաջին գծին վրայ։ Կրեց թշնամւոյն կրակն, և անվեհեր պատասխանեց։ Քանիցս ծակեցաւ, բայց ջուրի գծէն վեր ըլլալով ծակերն, հոգ չտարաւ, և շարունակեց պայքարը։ Չինացիք մերթ ընդ մերթ իրենց թորփիլանաւերն առաջ կ'անցունէին, և աչալուրջ հսկողութիւն պէտք էր որ այն վտանգաւոր փոքրիկ նաւեր մեր մարտանաւերուն չմօտենային։ Այս նպատակաւ, մեր Աէօճի մարտանաւուն նաւապետը կայմին գլուխն ելաւ, և հեռուստ տեսնելով թորփիլանաւուց ամեն շարժումներն, անմիջապէս գրօշով լուր տուաւ մեր նաւապետներուն որ զգոյշ կենան։ Այս վտանգաւոր դիրքին մէջ կը կենար, երբ ռումբ մ'եկաւ և կայմը խորտակեց։ Նաւապետն և իրեն քով կայնող երկու պահակներ մեռան։ Անմիջապէս, առաջին տեղակալը միւս կայմին վրայ ելաւ, և նոյն ծառայութիւնը մատոյց, մինչեւ ցվերջ ճակատամարտին։ Շնորհիւ ասոնց անձնուիրութեան, մեր նաւերէ ո՛չ մին թորփիլով զարնուեցաւ։»

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՃԱՐՈՆ. —Երեսփ. ժողովոյ ընտրութիւնք վերջացան։ Ընտրուողներէն 109ը կը պատկանին իշխ. Իտօ կոմսի նախարարական կուսակցութեան, 149ն ընդդիմադիր են և 39ն անկախ, կամ ոչ մէկ կուսակցութենէ։ Եթէ այս վերջինք ոյժ տան օրուան վարչութեան, նախարարական փոփոխման պէտք չըլլար, և Չինու պատերազմին ու մանաւանդ տարուած յաղթանակներուն շնորհիւ, գրեթէ ստոյգ է թէ բոլոր «անկախ» երեսփոխանք նախարարութեան կողմը պիտի ըլլան Նոր Երեսփոխանութեան մէջ։

ՃԱՐԵՒԻՉՆ անոր համար Տարմշտատ չգնաց իւր նշանածին քով որովհետեւ բժշկաց տեղեկագրոյն համեմատ իւր հօր հիւանդութեան միջոցին փափաքեցաւ անոր քով մնալ, և անոր հետ մէկտեղ Խրիմ ուղեւորեցաւ։ Երիկամունքի կամ միզանցքի ծանօթ տկարութիւնը վերջին օրերս բաւական ցաւ պատճառներ է հիւանդին և հոգ՝ շուրջը գտնուողներուն։

—Պ. Լագուշէր իւր Թրուտն շաբաթաթերթին մէջ հետեւեալը կը հրատարակէ Ճարեւիչին նկատմամբ, Փեթերսպուրկէ գրուած.

«Նոր դժուարութիւնք ծագած են ի մասին Ճարեւիչին նշանախօսութեան Հէսի Ալիս իշխանուհւոյն հետ, և այժմ յոյժ անհաւանական կը թուի որ այս ամուսնութիւն տեղի ունենայ երբեք։ Ասոր ի Փեթերսպուրկ, ուր շատ հաւանութիւն չէր գտած այն նշանախօսութեան լուրն, ազդեցիկ անձնաւորութիւնք խնդրած են որ տեղի չունենայ։ Ալիս իշխանուհին ալ կարծես թէ իւր հակառակորդաց հացին եղ քսեց՝ ամեն կերպ առարկութիւն ընելով օրթոտոքս դաւանութեան իւր դարձին, և բաց ի Քոպուրկի դքսուհիէն և Սերգէյ մեծ-դքսուհիէն (որք իշխանուհւոյն ազգական են), կայսերական գերդաստանի միւս անդամք կա՛մ անտարբեր և կամ հակառակ երեւցած են խնամական այս գաղափարին։ Եթէ ամուսնութիւնը տեղի չունենայ, Ռուսիոյ կայսերական Ռոմանով գերդաստանին կանոնաց համեմատ, իշխանուհին կ'ընդունի նիւթական փոխարինութիւն մը, այն է տարեկան 250,000 ֆր.ի ռոճիկ մը։»

—Զարը, տկարութեան պատճառաւ, որ վերջին օրերս շատ նեղած է զինք, և մինչեւ իսկ շնչառութիւնը դժուարացուցած է, երկաթուղիով ի Խրիմ ուղեւորութեան առթիւ հրամայեց որ անցած քաղաքներուն մէջ պաշտօնական ընդունելութիւնք չըլլան, իւր անձնական հանգստութեան և կազդուրման համար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՔ.—Հեռագրաց տնօրէն Պ. տը Սելվ իրաւունք տուաւ լրագրական դիտողութեանց, և բարեփոխեց իւր վերջին շրջաբերական, զոր անցեալ օր ծանօթացուցեր էինք մեր ընթերցողաց։ Նոր հրահանգ ղրկելով, պատուիրեց որ այն հեռագիրք որոց հասցէներն, որքան ալ համառօտուած, ինքնայայտ են արդէն, և փնտռելու դժուարութիւն չեն պատճառեր պաշտօնեաններուն, անմիջապէս յանձնուին իրենց տէրերուն, հասցէի կրճատման տուրքը վճարուած ըլլայ թէ ոչ։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ նոր ընկերութեան համար յայտնի է թէ 300,000 նոր պարտաթուղթք հանուած էին, որք պիտի ստորագրուէին միմիայն նախորդ բաժնետէրերուն և պահանջատէրերուն կողմէ։ Այս ստորագրութիւն ակնկալուած արդիւնքը չտուաւ։ Բայց Ընկերութենէն անիրաւապէս միլիոններ շորթող հրեայ սեղանաւորական միջնորդ Պ. Օպէրն Ֆեօֆէր, Ընկերութեան հաշուեյարդարին հետ իւր կարգադրութեան համեմատ, բռնադատեալ կերպիւ 38,000 նոր պարտաթուղթեր ստորագրուած ըլլալով, Բանամայի նոր Ընկերութիւնը կազմակերպուած կը նկատուի։

ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐԻ մասին ֆրանսական լրագրաց ոմանց վերջին պահանջումը սա է թէ կառավարութիւնը պէտք է ժամանակ չկորուսանէ պատերազմ հրատարակելու, և կղզւոյն բոլոր եզերքը պաշարման ենթարկելու, որպէս զի Հովայք ժամանակ չունենան դուրսէն զէնք և ռազմամթերք բերելու, ինչպէս հիմա կ'ընեն եղեր, մանաւանդ Անգլիայէն ստանալով իրենց պէտք եղած ռազմական նիւթերն։ Այս առթիւ ֆրանսական լրագիրք ոմանք խրատիւ կը քննադատեն Անգլիոյ եսասէր ընթացքն, որ երբեք չի թերանար զէնք և ռազմանիւթ հայթայթելու Ֆրանսայի թշնամիներուն, ամենէն վայրենի երկիրներու մէջ անգամ։

ԱՒՍՏՐԻԱ. —Կրօնային շարժում մը. — Մայրայեղ տարրերուն դէմ դնելու նպատակաւ խորհուած միջոցներէն մին է՝ Աւստրիոյ մէջ՝ չքաւոր դասին մէջ կրօնի և բարոյականի յառաջացման համար ջանադրութիւնը։ Վերին Աւստրիոյ մէջ գործաւորաց և արհեստաւորաց կաթոլիկ կրօնային ընկերութիւն մը պիտի հաստատուի, նման այն ընկերութեան որ քանի տարիէ ի վեր կայ Լինցի մէջ։ Ընկերութեան հիմնագիրն յօրինեց Տքդ. Էպէնհօխ, Ռայխսրաթի անդամ։ Սովորական արհեստաւորներէն զատ երկրագործներն ևս պիտի կարենան անդամակցիլ։ Մէն մի թեմի կամ շրջանակի անդամք պատուիրակներ պիտի կարգեն, որք տեղւոյն եկեղեցականաց հետ համաձայնութեամբ պիտի գործեն, և ամեն թեմ կամ շրջանակ իւր լրագիրը պիտի ունենայ՝ ընկերութեան հայեացքը ջատագովելու համար։ Առաջադրուած նպատակն է՝ գործաւորական դասերուն կրթութեան և լուսաւորութեան աշխատիլ քրիստոնէական ոգւով, և օգնել անոնց նիւթական բարօրութեան։ Սոյն դասերուն պիտի ուսուցուին նաեւ օրինական միջոցներն իրենց դասական և այլ իրաւունքները պաշտպանելու։ Քրիստոնէական բարեսիրութեան ոգին և բարոյական զգացումներն արծարծել պիտի աշխատուի, որք հակառակ են ամեն կերպ չարագործութեանց և ծայրայեղութեանց։ Գործատէրներն ալ պիտի յորդորուին արդարութեամբ վարուելու, և գործատէր ու գործաւոր դասերուն ճշմարիտ համերաշխութիւնը պիտի բացատրուի թէ քրիստոնէական և թէ տնտեսագիտական վարդապետութեամբ։ Ժողովրդեան հասարակ դասերուն մէջ ընտրողութեան իրաւունքն ընդարձակել պիտի աշխատուի, որպէս զի իրենց դատերը պաշտպանելու համար օրինաւոր ամեն միջոցներն ունենան խորհրդարանի առջեւ։ Թոշակները պէտք է որոշուին այնպէս որ թոշակառու դասերն՝ համեստ ապրուստ մը ճարելէ զատ՝ նաեւ փոքրիկ բան մը կարենան մէկ կողմ դնել դժնդակ օրերու համար։ Կիրակի և տօն օրեր աշխատութիւնք պէտք է բացարձակ արգիլուին։ Հիւանդութեան, արկածի, ծերութեան և մահուան դէմ ապահովագրութիւնը պարտաւորիչ ըլլայ գործաւոր դասերուն մէջ, ևն։ Աւստրիոյ կառավարութիւնն այս քրիստոնէական մարմնոյն կազմութեան հաւանած է պաշտօնապէս։

ՇԻՃՈՒԿԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Բասդէօռեան հաստատութեան կեղծմաշկութեան դէմ յօրինած շիճուկին (serum) հայթայթման համար բացուած հանգանակութիւնն արդէն 100,000 ֆրանք արտադրած է, որով նոյն փրկարար դեղին պատրաստութեան մեծագոյն մղում պիտի տրուի։ Մինչեւ որ Ֆրանսայի ամեն կողմը կարենայ ղրկուիլ, լրագիրք կը ծանուցանեն թէ կեղծմաշկութեամբ տառապող տղոց համար շուտով պիտի ղրկուի՝ եթէ դիմուի Բասդէօռեան հաստատութեան։ Շիճուկին մեծաքանակ պատրաստութեան իբրեւ առաջին քայլ, հաստատութիւնը քանի ընտիր ձի կը գնէ, որք կեղծմաշկութեան դէմ պատուաստուելէ ետքը, շիճուկը գտնելու համար պէտք եղած արիւնը պիտի տան առ Տքդ. Ռու։

ՏՈՔԹ. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ

պատիւ ունի ծանուցանել թէ իւր բնակարանը փոխադրած է Բերա, Մեծ-Փողոց, Ծաննի դեղարանին վրայի տունը, ուր պիտի գտնուի ամեն օր առաւօտուն ժ. մինչեւ 3 (թ.) երեկոյին ժ. 9էն վերջը և մնացած ժամերուն՝ Կէտիկ-Փաշա, Տալկըճեան Գանիկ և Աղեքսանդրոս Խոլանիտիս դեղարանները։ 3—8

ԾԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՐՈՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Հոկտ.—Նախարարաց խորհուրդն յանկարծ գումարեցաւ վաղուան համար, կը կարծուի թէ Ծայրագոյն Արեւելից կողմը ձեռք առնուելիք միջոցներն որոշելու։

ՇԱՆԿԱՅ, 2. —Բորդ-Արթուրի նախորդ հրամատար Նունկ զօրավար Բէյեանկի զօրաբանակին հրամատար կարգեցաւ։ — Մայր-կայսրուհին ոյժ կուտայ Լի-Հունկ-Չանկի պաշտօնավարութեան։

3. —Ճարոնցի 3,500 զօրք ցամաք ելան Շանդունկ չինական նահանգին եզերքը։

—Չինացիք կը վախնան որ Ճարոնցիք յանկարծակիի չբերեն զԲեքին։ Չինացի զօրքերը վստահութիւն չեն ներշնչեր իրենց թուլութեան համար։

ՆԻՒՉՈՒԱՆԿ.—Բինկ-Եանկի ճակատամարտէն ետքը, Ճարոնցի զօրքն յառաջացաւ դէպի հիւսիս և հասաւ Անճիու, ուստից առաջին գունդն աւելի անդին անցաւ եւ հասաւ Քու Սիէնկ։ Գ. և Ե. գունդերը մնացին Բինկ-Եանկ, ուր է այժմ բանակատեղը։ — Այս տեղեկութիւններէ կ'երեւի թէ Ճարոնցիներուն երկու մասնակի պարտութիւն կրած ըլլալուն չինական գրոյցն անհիմն է։

ՊԵՐԼԻՆ.—Քաբրիվի կոմս Պերլին դարձաւ Քարլսպատէ։

ՓԵՏՐՍՊՈՒՐԿ.—Զարին հիւանդութեան մասին, կը յայտարարուի թէ սպիտակուցի (ալպիւմին) արտադրութիւնը շատ չէ և կը յուսացուի որ ի մօտոյ կը դադրի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Էջմիածնէն կը հաղորդեն թէ Գէորգեան Ճեմարանի ուսուցչական խումբը կազմակերպուած է լաւ տարրերով և դասախօսութիւնք պիտի սկսին ամսոյս մէջ։

Ս. Հայրապետը ի մօտոյ Շուշի պիտի այցելէ։

Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հմայեակ Սրբազան, որ շաբաթ օրէն ի վեր հիւանդ էր և իր տունը կը մնար ի Եէնիգաբու, ապաքինած ըլլալով, երէկ Պատրիարքարան գնաց և նախագահեց Խառն Ժողովին որ զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով։

Տփղիսի Առաջնորդ ընտրուած է Արժ. Մամբրէ վարդապետ Բդնունի։ Խառն Ժողովս իր երէկուան նստին մէջ վաւերացուց այդ ընտրութիւնը։

Ուսումնական Խորհուրդն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Պատրիարքական Գեր. Տեղապահին և զբաղեցաւ կրթական խնդիրներով։

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան նորընտիր անդամոց մէկ քանին՝ ըստ հրաւէրի Պատրիարքական Գեր. Տեղապահին, ընդունած են իրենց յանձնուած պաշտօնը։ Կը յուսացուի թէ միւսներն ալ ընդունելով ի մօտոյ Հոգաբարձութիւնը պիտի կազմակերպուի։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ, Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցաւ Մեծ. Պետրոս էֆէնտի Խազանճեանի նշանախօսութիւնը Օր. Հայկանոյշ Աղասեանի հետ, դուստր Աղասեան Ազն. Անտոն էֆէնտիի։ Սոյն նշանախօսութեան հանդէսին ներկայ էին Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեան, Վսեմ. Սեպուհ պէյ Մաքսուտ, Ազն. Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան, Աբել էֆէնտի Կիւլպէնկեան, Մուրատ էֆէնտի Սպաճեան, Ազաթան էֆէնտի Թանթաւրոնեան և Կարապետ էֆէնտի Սէրչօյեան։

Պատրիարքական Գեր. Տեղապահ Սրբազանն ընդունելով ներկայներն, օրհնեց սոյն նշանախօսութիւնը։ Ներկայ էին նաեւ Գեր. Մելքիսեդեկ Սրբազան և Գեր. Սիմէօն Սրբազան։

Օր. Հայկանոյշ Աղասեան, Հոմ-Սքուլի յաջող շրջանաւարտներէն, ընտանեկան շրջանակներու մէջ փայլած է միշտ իր ընկերական ձիրքերովը, բարեկրթութեամբը և գեղարուեստական ճաշակովը։ Խազանճեան էֆէնտի ծանօթ է առեւտրական հրապարակի վրայ իր պարկեշտ ու պատուաւոր գործունէութեամբ։ Այս նշանախօսութիւնը բերկրութեամբ կը լնու երկու ընտանեաց բարեկամները։

Ջոնթ Ասպետը որ աւելի քան մէկ տարիէ հետէ Եւրոպա և Ամերիկա կը գտնուէր, այս առաւօտ մայրաքաղաքս դարձաւ։

Գեր. Տ. Մատթէոս Ս. Արքեպիսկոպոս Իզմիրլեան հանգրձեալ է յառաջիկայ կիւրակէ առաւօտ (25 սեպտ.) յատուկ Ս. Պատարագ մատուցանել և յետ աւարտման Ս. Պատարագին՝ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել ի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ գիւղիս, ի հանգիստ հոգւոյ բարեյիշատակ հիմնադրին Ս. Եկեղեցւոյս՝ Հոգելոյս Յարութիւն Ամիրայի Նէվրուզեան, և ի հոգեւոր մխիթարութիւն Նէվրուզեան մեծանուն գերդաստանին և համայն ջերմեռանդն ժողովրդեան գիւղիս։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Եէնի-գիւղի
Ատենադպիր Ատենապետ
Թ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՏՈՔԹ. Ս. ԼԱՊՃԻՆՃԵԱՆ
21 Սեպտ. 1894
Եէնի-գիւղ 139

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Պատիւ ունինք շնորհակալութեամբ յայտարարել թէ՝ ուրբաթ օրը ճոխ հացկերոյթ մը տրուեցաւ հաստատութեանս ընդհանուր պատսպարելոց, կապերտի նշանաւոր վաճառականներէն Մեծ. Պետրոս էֆէնտի Խազանճեանի կողմէ։

⁂

Գում-Գաբուի բնակիչներէն հանգուցեալ սափրիչ Գէորգ աղա Յակոբեան ի կենդանութեան իւրում 1889 Դեկտ. 15 թուակիր կտակագրով մ' իւր սեփականութիւնն եղող ի Կ. Պոլիս Կէտիկ փաշա կրպակ մը, որոյ վրայ երկու սենեակներ կան, հաստատութեանս նուիրած ըլլալով, կտակագրոյն Ն.րդ յօդուածոյն տրամադրութեան համաձայն, յառաջիկայ շաբաթ օր, 24 սեպտեմբեր, Ս. Փրկչի մատրան մէջ Ս պատարագ պիտի մատուցուի։

Զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք.

Հոգբ. Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւ.
ՍԱՐԳԻՍ Ա. ԹՕՓՃԵԱՆ

ԲԱՌԳԻՐՔ ՀԱՅԵՐԷՆ-ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ
ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Կը պարունակէ 25,000 բառք և ոճք, հանդերձ գիտական և յատուկ անուանց բառերով։ Ամենուն համար օգտակար և դիւրագին բառգիրք մը. քաթանէ կազմ 15, փառակազմ 17½ և կաշեկազմ 20 ղր. Մեծ. Տնօրէն-Ուսուցչաց համար փոստի ծախքը վրան է։ Դպրոցաց և մեծաքանակ գնողաց գոհացուցիչ զեղչ։ Միակ կեդրոնատեղին է հրատարակողին գրատունը, Զ. Թօրոսեան Պանճէ-Գաբու թիւ 4, ուր ղրկուելու են յանձնարարութիւնք։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱՆՈՒՆՔ.—Մանաստըրի Տէպրէ գաւառին կառավարիչ և զինուորական հրամանատար անուանեցաւ Իպքեանի պահեստի զօրաց Միրլիվա Սիւլէյման փաշա, որ կատարեց օրինական երդումը։

Սէլանիկի Քէսքէնիրէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Լըթֆի փաշա, նախորդ գայմագամ Նուրէտտինի։ Լըթֆի փաշա կատարեց օրինական երդումը։

Շապին Գարահիսարի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Րիզա էֆէնտի, նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Քէրքուքի։ Րիզա էֆէնտի կատարեց օրինական երդումը։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սէլանիկի նահանգին հանրային պարտուց տնօրէն Ալի Րիզա պէյի։

ԱՎԷԼԱՆ ԾՈՎԱԿԱԼ.—Միջերկրականի ռուսական նաւատորմին հրամանատար Ավէլան ծովակալը երէկ առաւօտ ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆի, կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի և դեսպանատան մէկ քանի գլխաւոր պաշտօնէից հետ Թէյլէր պահականաւով Պէօյիւքտէրէէն Այաստեֆանոս գնաց և հոն այլ և այլ տեղերէ այցելէ յետոյ երկաթուղւոյ կառախումբով Սիրքէճի դարձաւ, ուրկէ չոգեմակոյկով Ֆէներ գնաց։

Ցունաց Ամեն. Պատրիարքը բացակայ ըլլալով Ավէլան ծովակալն իր այցետոմսը ձգեց և անկից Տէֆթէրտար գնաց։ Ծովակալը հետիոտն Էյուպ երթալով դուրսէն դիտեց տեղւոյն մզկիթն ու դամբարանն, ուրկէ չոգեմակոյկով Թէյլէր պահականաւը դարձաւ որ Թօփխանէի առջեւ կեցած էր։ Պահականաւուն մէջ պահ մը հանգչելէ յետոյ Թօփխանէի քարափն ելաւ և կառքով գնաց ի Բերա Փիլաս տ'Օրիան, ուր դեսպան Պ. Նէլիտոֆի կողմէ հացկերոյթ տրուեցաւ իրեն։

Գիշերուան ժամ 3½ին Ավէլան ծովակալն իր հետեւորդաց հետ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշայի ապարանքը գնաց ի Նշան-Թաշ, ուր թէյ հրամցուեցաւ իրեն։ Ծովակալն երկու ժամ հոն մնալով շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութեան համար և Պէօյիւքտէրէ վերադարձաւ։

Ավէլան ծովակալն այսօր Պոլսոյ կողմն անցնելով պիտի այցելէ կայս. Գանձարանն ու Թանգարանը։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ. — Կրթական նախարարութիւնը կրկին անգամ ծանուցած է որոց որ անկ է թէ առանց պաշտօնական արտօնութեան պէտք չէ թոյլատրել որ և ոչ մէկ անունով վարժարան բացուի։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՔ.—Քարափանց ընկերութիւնը թէեւ քարափները աւարտելուն Մաքսային վերատեսչութեան պաշտօնատունը տեղ հոյակապ շէնքեր պիտի շինէ, սակայն նկատելով որ այդ գործ տարիներու կարօտ է և նկատելով որ այժմու շէնքն անբաւական է և մեծամեծ նորոգութեանց կարօտ, որոշուած է հիմնովին տեղէն աւելի ներս հոյակապ և ընդարձակ շէնք մը կառուցանել։ Այս որոշում վաւերացած է կայս. իրատէով և Մաքսային վերատեսչութիւնը ձեռնարկած է անոր գործադրութեանը։

Մաքսային վերատեսչութեան օգնական Մէհմէտ Ալի պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է նոր շէնքին կառուցմանը վրայ հսկելու պաշտօնով։ Երէկ սկսան մասամբ փլցնել հին շէնքը։

—Ղալաթիոյ կողմը կառուցանելի մաքսատան առժամեայ շէնքերը, որք երեք մասերէ պիտի բաղկանան, 1500 քառակուսի մեթր տարածութիւն պիտի ունենան։ Ղալաթիոյ մաքսատան տնօրէն Ալի Րիզա էֆէնտիի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է շինութեանց վրայ հսկելու համար։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Սեպտ. 17 ի գիշերը ժամ 3. 35 ին Պրուսայի Բազարքէօյ գիւղաքաղաքին մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուած է։

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ.— Ատրնէի նահանգին մէջ կ. Պոլսոյ երկրաշարժէն արկածելոց համար կատարուած հանգանակութիւնը հինգ հազար ոսկւոյ հասած է։

—Կիպրոսի մէջ այդ նպատակաւ կատարուած հանգանակութեան գումարն է վաթսունըութ անգլիական ոսկի ութ շիլին։

ԽՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.— Էտիրնէի կուսակալութիւնը հեռագրած է թէ Լիւլէ Պուրկազ գիւղաքաղաքին մէջ, որ կրկին շղթայի տակ առնուած է, սեպտ. 19 էն 20, քոլերայէ երեք դէպքեր պատահած են։ Առաջուան բռնուածներէն մին մեռած է։

—Պրուսայի մէջ սեպտ. 19 էն 20, երեք դէպք, որոց մին մահացու։

—Էնկիւրիի Պէյբազար գիւղաքաղաքին մէջ սեպտ. 18 էն 19, մէկ դէպք և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ընկերութեան սեպտեմբերի (Ն. Տ.) հաշուեցոյցէն կ'երեւի որ այդ ամսուան միջոցին ընդհանուր հասոյթն եղած է 619,137.75 ղրուշ ոսկեգրամ, հետեւեալ բաժանումներով. Պէշիկթաշի գիծ՝ 113,101.50, Պոլսոյ գիծ՝ 173,137.50, Շիշլիի գիծ՝ 252,898.75։ Նախորդ երեք տարիներու սեպտեմբեր ամսուան հասոյթն եղած է՝ 1891ին 542,442.50—1892ին 515,891.25 և 1893ին 556,574.50 ղրուշ ոսկեգրամ։ Հետեւաբար 1894 սեպտեմբերի հասոյթը 1891ի միեւնոյն ամսուան հասոյթէն 76,695.25, 1892ինէն՝ 103,246.50 և 1893ինէն՝ 62,563.25 ղրուշ աւելի եղած է։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ. — Առողջապահական վարչութիւնն հետեւեալ տնօրինութիւնները կը ծանուցանէ.

1.—Կարմիր ծովու եզերքէն եկող նաւերուն համար (Լիթհէն մինչեւ Լօհէյա) հաստատուած տասնօրեայ քարանթինան ջնջուած ըլլալով, անոր տեղ որոշուած է բժշկական այցելութիւն։

2.—Հնգօրեայ քարանթինան որ հաստատուած էր Անվէրսէն (Պէլճիքա) Ամսդէրտամէն, Ռօթէրտամէն և Լա Հէէն (Հոլանտա) եկողներուն համար, ինչպէս նաեւ 24 ժամու հսկողութիւնը որ հաստատուած էր Մարսիլիայէն եկող նաւերուն համար, սեպտեմբեր 20էն ջնջուած են և անոնց տեղ հաստատուած է բժշկական այցելութիւն՝ առողջապահական բժիշկ գտնուած նաւահանգիստի մը մէջ։

ՍԵՐՊԻՈՅ մէջ կատարելի ռազմափորձերուն, կայս. իրատէի մը համաձայն, ներկայ պիտի գտնուի կայս. անձնական սպայակոյտէն միրլիվաներէն Հաֆըզ Թէվֆիք փաշա, իրեն հետ ունենալով Պելկրատի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ դերգնդապետ Ահմէտ Այեուգ պէյ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ռուսական նաւատորմին մարտանաւերէ մէկ քանին երէկ Պէշիքթաշի նաւահանգիստը ժամներ են։

ԿԱՐՆՈՅ նախկին կուսակալ վախճանեալ Հասան Խայրի փաշայի կնոջը, երեք որդիներուն ու աղջկանը՝ կայս. իրատէի մը համաձայն՝ ամսական 409ական ղրուշի թոշակ յատկացած է։

ՈՍՏԻԿԱՆԱՑ հագուստները, կայս. իրատէի մը համաձայն՝ զինուորականներուն պէս՝ պիտի շինուին կայս. գործարանաց կիրպասներէն։

ՈՐԹԱԼՈՒԻԺԻ ջնջման դէմ միջոցներ ցոյց տուող կանոնագիրն, որ յատուկ յանձնաժողովի մը կողմէ պատրաստուած էր, վաւերացած է Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ։

ՀԱԼՔԱԼԸԻ երկրագործական ու անասնաբուժական վարժարանի վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ հոկտեմբերի սկիզբը։ Վարժարանի շէնքն, որ երկրաշարժէն թեթեւ վնասներ կրած էր, նորոգուելու վրայ է։

ՀԻՆ ԴՐԱՄՆԵՐ.— Ստամպ կը պատմէ թէ կրթական նախարարութիւնը, հանքերու վարձակալ Բեհլիվանօղլը Խաչատուր աղայի կողմէ տրուած տեղեկութեան վրայ, ի Ղալաթիա Տէյիրմէն խան Սարգիս էֆէնտիի սենեակէն գտած է 858 կտոր ոսկեէ հին դրամներ, որք 2230 տարի առաջ կոխուած են։ Այդ դրամներ ղրկուած են կայս. Թանգարան։ Խաչատուր աղա իմաց տալուն համար վարձք մը խնդրած ըլլալով, Կրթական նախարարութիւնը հրահանգ խնդրած է Բ. Դուռնէն։ Հմուտ անձեր այդ դրամները քննելով հաստատած են թէ խիստ թանկագին հնութիւններ են։ Մէկ մասը Մեծն Աղեքսանդրի և միւս մասն ալ հօրը՝ Փիլիպպոսի օրով կոխուած են։ Դրամներու մէկ կողմը Աղեքսանդրի ու Փիլիպպոսի անունները քանդակուած են և միւս կողմը աղջիկ մը, որ ձեռքը թռչուն մը բռնած է։ Դրամներու իւրաքանչիւրը կէս մեճիտիէնոցէն աւելի փոքր են և 6½ տրամ կը կշռեն։ Իմաց տուողին վարձք մը տալու խնդիրը յանձնուած է Պետական խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին երկրաչափներէն Գալուստ էֆէնտիի պաշտօն յանձնուած է պատրաստել՝ Մէրսինի ճահիճները չորցնելու գործին համար հարկ եղած քարտէսը։

ԼԻԲԱՆԱՆՈՒ կառավարիչ Նաում փաշա կիրակի օրը տեղւոյն կեդրոնէն ճամբայ ելեր է Լիբանանու հիւսիսային կողմը գտնուած գաւառակներուն մէջ քննական պտոյտ մը կատարելու համար։

ՋՈՐԼՈՒԻ մէջ քոլերան անհետացած ըլլալով, առողջապահական քննիչ Վիթալիս էֆէնտի, որ հոն կը գտնուէր, երէկ մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը կրթական նախարարութենէն ուզած է ցուցակ մը, որուն մէջ նշանակուած ըլլան՝ Միւլքիյէ վարժարանի այն շրջանաւարտներու անուններն, որք կը փափաքին կառավարական պաշտօնատանց մէջ և կուսակալներու տրամադրութեանը տակ ծառայել։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ վարժարանի աշակերտաց ձեռագործներն ի մօտոյ ի ցոյց պիտի դրուին նոյն վարժարանին մէջ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ Արօլան շոգենաւը ուղղակի Ծովային նախարարութեան տրամադրութեանը տակ դրուած է Թէրսանէի փոխադրութեանցը ծառայելու համար։

ԿԵՐՊԱՍԻ կայս. գործարանին կից գտնուած տասը հազար կանգուն գետին մը պիտի գնուի նոյն գործարանին յատկացուելու համար։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ վարժարանաց այն աշակերտներն, որք օսմաներէն գրականութեան մէջ առաջին հանդիսացած են, իրենց հագուստին թեւերուն վրայ ոսկեթել երիզ մը պիտի կրեն, և անոնք՝ որք ֆրանսերէն լեզուն կատարելապէս կը խօսին, դեղին երիզ մը։

ՍԱՄՈՍԻ ԹՂԹԱՏԱՐԸ.— Հեռագրական և թղթատարական տեսչութիւնը բանակցութեան մտած է Սամոսի կուսակալութեան հետ, կղզին մէջ թղթատարական կայան մը հաստատելու համար։ Այս վերջինը յանձն պիտի առնու Սամոսէն Իզմիր եւայլ նահանգներ ղրկուելիք թղթատարական պայուսակներու առաքումը։

«ԱՏԱՐԱՁԱՐ» օթէլի պատերը Քաղաքապետութեան կողմէ երէկ սկսան վար առնուիլ, որովհետեւ փլչելու վտանգ կը սպառնան։ Այրած օթէլը երկու հազար ոսկւոյ արժողութիւն ունէր։ Տակը գտնուած երկու խանութներէ մին 16,000 ֆրանքի ապահովագրուած էր Լա Քօնֆիանս ընկերութեան, իսկ միւսն ալ Նօրթհ Պրիթիշ ընկերութեան։

ՊՈԼՍՈՅ հրդեհի աշտարակն սկսած է նորոգուիլ։

ԲԱՐԻԶԻ քաղաքային խորհրդին անդամ և Կոչէն տը Ֆրանս լրագրոյ խմբագիրներէն Պ. Ռօժէ Լամպլէն մայրաքաղաքս եկած է։

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ ռուսական հիւանդանոցի մատուռն անցեալ գիշեր գողեր մտնելով, նուիրական անօթներ գողցեր են։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ Լոնտոնի և Բարիզի վարչութիւններն որոշեր են յառաջիկայ յունուար 2էն 8 շիլինի թերհաշիւ մը վճարել բաժնետէրերուն։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Սելանիկի, Եանեայի և Մանաստըրի կուսակալներն հրաման ստացած են հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ՝ թոյլ չի տալու համար որ Թեսալիոյ աւազակաց խումբերն օսմ. սահմանագլուխն անցնին, հալածանքէ խոյս տալու համար։ Վերջերս լուր առնուած ըլլալով թէ քանի մը աւազակներ օսմ. հողը մտած են ու դէպի Սէրֆիճէի կողմը կուգային, Մանաստըրի կուսակալ Ֆայիգ փաշա փութացեր է այդ գաւառը երթալ. սակայն ստուգեր է որ լուրը սխալ էր։

Աւազակաց հալածման համար օսմ. եւ հելլէն կառավարութիւնք արդէն համաձայն ըլլալով, մտադիր են վերանորոգել այս նպատակաւ նախապէս կնքուած պայմանագիրը։

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ Օսմանիշէ Բօսթ լրագիրն, որ շաբաթը երկու անգամ կը հրատարակուի մայրաքաղաքիս մէջ, տարեգլխէն սկսեալ ամենօրեայ պիտի ըլլայ։

ԹՈՒԶԻ ԲԵՐՔԸ.— Այտընի նահանգին այս տարուան թուզի բերքը 64-65,000 բեռ կը հաշուի։ Անցեալ տարիներու հետ բաղդատմամբ այս տարի այդ բերքն աւելի առատ է։ Այտընի նահանգին թուզին մեծ մասը Անգլիա և Ամերիկա կը ղրկուի։ Այս տարի Իզմիրի հրապարակը տարուած 47,000 բեռէն միայն 25,000 տուփ ղրկուած են յ'Անգլիա և յ'Ամերիկա։ Այդ պարագան աւելցուցած է հրապարակին անգործութիւնը։

—Իզմիրի ու շրջակայից մէջ հինգ-վեց ամիսէ ի վեր անձրեւ տեղացած չէ և երկրագործք մեծ պէտք ունին անձրեւի, որովհետեւ արօր վարելու ժամանակը մօտեցած է։

ՀԱՆՔԻ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ.— Կայս. կառավարութիւնը 60 տարուան համար արտօնութիւն տուած է օսմ. հպատակ Հագոբ պէյին և իտալական հպատակ Պաստարի կամուրն՝ Պալըքէսէրի Սուլթան Չայըր գիւղին մօտ գտնուած պօռասիդի հանքը շահագործելու։

ԷՏԻՐՆԷԻ ռուսական հիւպատոս Պ. Լիշին երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսեր սենեկապետներէն Պ. Եերմոլօֆ մայրաքաղաքս եկած է։

Պ. ՍԴՐՈՍ, անդամ Բարիզի քաղաքային խորհրդին և տնօրէն Աժանս Նասիօնալ գործակալութեան, որ Բէշթայի համաժողովին մասնակցող գիտնականներուն հետ վերջերս մայրաքաղաքս այցելեց, մտադիր է կ. Պոլսոյ մէջ մասնաճիւղ մը հաստատել՝ քաղաքական, դրամական եւ առեւտրական տեղեկութեանց համար։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ Պ. Քօսթանթէն Վլասթարի հարիւր ոսկի նուիրած է Նէտիգուլէի յունաց հիւանդանոցին։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ դիւանն երկու ճիւղերու բաժնուած է. մին քննութեանց և միւսը արձանագրութեանց համար։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Մէհմէտ անուն մարդ մը, որ Պոլսոյ Չէյրէկ թաղին մէջ մահալլէպիճի Իսհաքը սպաննած էր։

ՈՒՇԱԳԻ հրկիզելոց ի նպաստ Իզմիրի մէջ թատերական ներկայացում մը տրուելով, հատը մէկ մեճիտիէնոց երկու հազար տոմսակներ սպառած են։ Ատկէց զատ մրցնարարներու միջոցաւ գործեր և այլն վիճակահանութեան դրուեր են։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատենի պատժական ճիւղն երէկ դատեց Թորոս, Գաբրիէլ, Կարապետ, Արթին, Աւետիս, Աբրահամ, Նազարէթ, Աբրահամ, Թագւոր ու Գրիգոր անուն անձերն, որք ամբաստանուած էին թէ Ղալաթիա Քիւչիւք Միլլէթ խանի մէջ վաճառական Քլիմանտոսի դրամարկղը կոտրելով դրամներն ու արժէքաւոր նիւթերը գողցած են։ Ատեանն Գաբրիէլ դատապարտեց տասը ամսուան բանտարկութեան և Թորոս ու Կարապետ ինն ամսուան. իսկ միւսներն անպարտ արձակուեցան, նախնական դատարանի վճռոյն համաձայն՝ սակայն ամէնքն ի միասին դատապարտուեցան վճարելու դրամարկղի գինը քառասուն ոսկի և անձնական դատախազին միւս ծախքերը։

ՍԻՆՈՊԷՆ կը գրեն թէ սեպտեմբերի սկիզբէն ի վեր տեւող փոթորկալից օդերէն յետոյ ցուրտն սկսեր է և շրջակայ լերանց գագաթները ձիւնով ծածկուեր են։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՔ

Քօնքօրտիայի իտալական օբերէթի խումբը այս գիշեր պիտի ներկայացնէ Le campane di Corneville և La gran via։ Վաղը գիշեր արտասովոր երեկոյթ ի նպաստ թատրոնին ռէժիսէօր Պ. Բէրիքլէս Զէբինօի։

. .

Պ. Լապրունայի վերակազմեալ խումբին ներկայացումները, Թէփէ-Պաշըի թատրոնին մէջ, սկսած են յաջողութիւն գտնել։ Երկու գիշերէ ի վեր հանդիսականները բազմաթիւ են՝ La forza del Destino օբերէթը տեսնելու, որ շատ կը գնահատուի։

. .

Բիրայի Սիրքին ներկայացումները հետզհետէ շահեկան կը դառնան, մանաւանդ կօձինի եղբայրներուն գալէն ի վեր որոնց երաժշտական խաղերը մեծ ախորժ կազդեն ամեն գիշեր։

ՆԱՒԹԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Թիֆլիզէն հետեւեալը կը հաղորդեն.

Կերոսինի գների անկումը մի կողմից և նաւթային մնացորդների պահանջի հետզհետէ աւելանալը միւս կողմից, ահա մի քանի տարի է մի օտարոտի երեւոյթ են առաջացրել ռուսական նաւթի արդիւնաբերութեան մէջ. այդ երեւոյթն այն է, որ աժենից աւելի գնահատւում է ոչ թէ բուն կերոսինը, այլ նաւթային մնացորդները։ Ապագայում, ինչպէս գուշակւում է այստեղ, այդ երեւոյթն աւելի խիստ նկատելի կը լինի։ Կերոսինի գների և նրա վաճառման պայմանների մէջ, ինչպէս ներքին, այնպէս և արտաքին վաճառանոցներում առ այժմ ոչ մի բարեփոխութիւն նկատելի չէ. ընդհակառակը նաւթային մնացորդների իբրեւ վառելիք գործածւելը օր օրի վրայ լայն ծաւալ է ստանում. Մի քանի երկաթուղիներ արդէն սկսել են քարածուխի տեղ նաւթային մնացորդ վառել, և այս օրերս էլ հաղորդեցին, թէ Նիկոլայեւսկայա երկաթուղին էլ իբրեւ վառելիք այսուհետեւ նաւթային մնացորդ պիտի գործածէ, որի համար Մոսկուայում և Տվերում նաւթի ընդարձակ պահեստներ պէտք է շինուեն։ Վերջին տեղեկութիւններից երեւում է, որ ծովային մինիստրութիւնն էլ յարմար է գտել նաւթային մնացորդն իբրեւ վառելիք գործածել, և Սեւ ծովի համար շինուող մի քանի նաւերի վրայ արդէն այդպիսի վառելիքի յարմարութիւններ են տեսնում։

ՆԻՐԱԿՆՈՐԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՐԱՆՑ
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, ՏՕՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՇՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՒՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ, ԲԵՐԱ

Երկրորդ շրջանի ամարտական քննութիւնը պիտի կատարուի առաջիկայ դեկտեմբեր ամսոյ վերջին կիրակին, վաճառականական շրջանէ ընտրեալ, փորձառու քննիչներու ձեռամբ։

Այն տոմարակալը, որք վաւերական վկայականի պէտք կ'զգան, կրնան հոկտ. նոյեմբ. եւ դեկտ. ամսոց մէջ մեր կիրակնօրեայ դասերուն հետեւիլ, քննութենէ անցնիլ եւ ստանալ վկայական։

ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ
Վկայեալ Համիտ յէ Առեւ. Վարժ.նէն
137 1—6

Տպարան, Վիմատպատուն, Կազմատուն եւ Գրատուն
Գ. Պաղտատլեան
ԱՆՓԱՐԶԱԲԱՐ
ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԵՒ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
ԸՍՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ
ԳՐԵՑ
ՎԱՀԱՆ Վ. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Ազգային մամուլէն առաջին անգամն է, որ կը հրատարակուի աշխարհաբար Աւետարան, որոյ իւրաքանչիւր համարն ի սորոյ Աւետարանական մեկնիչ [illegible] ու դէպք՝ ծանօթագրուած են ճոխ եւ յստակ բացատրութեամբ, այնպէս որ ընթերցողն ոչ թէ միայն ի հասուստ [illegible] կը հասկնայ, այլ կը մխիթարուի քրիստոնէական կրօնի զօրաւոր ճշմարտութիւնն եւ ուղիղ բարոյականի [illegible] ընթերցողն [illegible] ամենայն [illegible]։

Սոյն Աւետարանն ունի ընդարձակ յառաջաբան, ուր մի առ մի կը թուէ թէ Թարգմանիչ եւ Բարեբաշտնեայ առաքեալներէն յետոյ Հայոց ազգին մէջ ծագեցան Աւետարանական մեկնութիւններ, ներբողներ, շաղ ու ճառ, շարագրողներ, յիշատակելով ըստ իւրաքանչիւր դարու իւրաքանչիւրին անունները։ Ունի եւ Համաբարբառի ցանկ, որ կարգաւ ցոյց կուտայ չորս Աւետարանիչներուն համաձայնութիւնները, Քրիստոսի մարդեղութենէն սկսելով մինչեւ յայտնութիւն Հոգւոյն Սրբոյ։

Ուրեմն ով որ Հայ քրիստոնեայ է եւ կը հաւատայ թէ «ի Քրիստոս Յիսուս ամենայն գանձք իմաստութեան եւ գիտութեան ծածկեալ կան» [Կող. Բ. 3], այս գիրքն անհրաժեշտ ունենալու է։

ԳԻՆ 12 ՂՐՈՒՇ

ԴԱՐԹԱՒԵԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ
Վաւերացեալ Ազգ. Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդէն

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՆ 3 ՂՐՈՒՇ

Դասագիրք թուաբանութեան Ա. տպագրութիւն գին 7½ ղրուշ։

Սոյն երկու թուաբանութիւնք որք կը գործածուին կ. Պոլսոյ և գաւառներու Ազգ. վարժարանաց մեծագոյն մասին մէջ, հրապարակին վրայ գտնուած ամեն թուաբանութիւններէն օգտակար են հայ ուսանողութեան, ըստ կարծեաց կ. Պոլսոյ Պատուարժան ուսուցչաց ոմանց։

Առաջնորդ թուաբանութիւնը, յատկապէս մանկանց համար պատրաստուած, շատ դիւրամատչելի է, իսկ դասագիրք թուաբանութիւնը, օգտակար է մանաւանդ չափահաս աշակերտաց, և կը պարունակէ չորս գործողութիւնք ամբողջական և կոտորակ թուոց, համեմատութիւնք, շղթայի կանոն, մեթրական դրութիւն, ընկերութեան կանոն, յարակցութիւնք, տոկոսք պարզ և բաղադրեալ, հաշուեփթացք, զեղչք ներքին և արտաքին եւայլն։ Իր 800 խնդիրներն հրապարակին վրայ գտնուած թուաբանութեանց խնդիրներէն լաւագոյն են։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։
31 10—12

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԻ ԳԵՂԱԳԻՐ
ՏԷՏԷԵԱՆ ԷՖ. Ի ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
Զէվէր պէյ խան, թիւ 15, Ղալաթիա,
Գօմբէճի խանի մօտ

Թուրքերէն գեղեցիկ գրի մասին կարեւոր պակաս մը լրացնող սոյն գրասենեակը յատկապէս յանձն կառնու՝ յատ կայս. Գահոյից մատուցանելի աղերսագիրներու եւ ուրիշ գեղեցիկ գիր պահանջող գրութիւններու մաքուր գրել, եւ թէ մեծ եւ թէ մանր տպագրուելու համար Օսմանեան ամեն տեսակ գրեր պատրաստել։ Նաեւ ծանօթ անձանց աշխատակցութեամբ դատական եւ ուրիշ ամեն տեսակ գրութիւններ ալ կը խմբագրէ եւ կը թարգմանէ։ 1061 20—20

ՄԻՀՐԱՆ ԹԻԼԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ
Փոխադրուած Թարթը լսր, Մաճէօ խան թիւ 24

Կ'ստանձնէ թէ՛ մայրաքաղաքէս և թէ գաւառներէն յանձնարարուած նախնական, վերաքննիչ և վճռաբեկ ատեաններու առջեւ տեսնուելիք Հուգուգի, Շէրիի, Առեւտրական և Պատժական՝ ինչպէս նաեւ հիւպատոսարանաց և Ազգ. Պատրիարքարանի յատուկ դատեր։ Կը կատարէ պաշտօնական գործողութիւններ և ֆերագի ձեւակերպութիւններ։ Կը խմբագրէ և կը թարգմանէ «ընթացիկ ամեն լեզուով» պաշտօնական կամ ոչ, ամեն տեսակ գրութիւններ։ 97 3—3

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 ՖՐԱՆՔ
Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն՝ Հալլաճեան խան Քարաքէօյ, Կամարքէն մօտ։
Դիւ-Գործակալութիւն՝ Պոլիս, Սուլթան Համամ Հաճէթօղլօ խան։

Քրէտի Լիօնէն կը կատարէ պանքայի ամեն գործողութիւններ, արժէթուղթերու վրայ փոխատուութիւն։ Արժէթուղթեր աւանդ ընդունելով հաշուընծացները կը բացուին։ Ֆրանսայի եւ այլ երկիրներու զանազան հրապարակներուն վրայ փոխանակագրեր կ'ընդունուին։ Պորսայի հրամաններ։ Արժէթղթեր կը պահէ։ Աւանդ գումարներ կ'ընդունի եւ ընկալագիրներ կը յանձնէ՝ ոռոճկալ պայմաններու մէջ։ Պոլսոյ Գործակալութիւնը կը կատարէ պանքայի ամեն գործեր, փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ։ Կ'ընդունի նաեւ ապրանքներ իբր աւանդ, մթերանոցի տուրքի վճարմամբ, կամ վաճառելու համար ի կ. Պոլիս կամ ուրիշ երկրի մէջ։
Թիւ 1027 1 21—25

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Սեպտ. 22/4 Հոկտ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գիները		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուականք	Ընթացիկ Գիներ: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,872	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	— —	64 10
» 10,241,048	100		1	» » B		— —	42 30
» 30,332,311	100		1	» » C		— —	30 30
» 43,963,396	100		1	» » D		28 10	28 09
Ֆր. 798,000,000	400		—	Րումելիի Երկաթուղի	1870	127 75	126 —
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	— —	97 10
Ֆր. 185,631,180	500		5	Բրիորիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,988	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթք	1886	— —	— —
	Անուանական	Վճարուած					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 —	9 02
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	— —	4 01
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	— —	5 05
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիոնի Հանքին	1878	39 —	36 —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470 —	472 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 85	6 82½
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	520 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	19 37	20 05
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	— —	1 80
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	7 12½	7 80
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	— —	378 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) DԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	3	75
1 ամսուան համար	5	—
1 օրուան համար	1	40
Ռըբոր	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	40
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	15/16
Փարիզ » Ֆր.	22	92½
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	22½
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	5	½
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	13
20 Ֆրանքնոց	87	30
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Րուպլ թղթադրամ	8	45
Մէճիտիյէ	108	—
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 8 Հոկտ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B կնիք. Ֆր.	43	50
» » C » »	28	10
D (Բացուած »	25	85
(Գոցուած »	25	80
Րումելիի Երկաթուղի »	125	50
Բրիորիթէ »	476	25
Մաքսային Պարտաթուղթք »	508	87
Օսմանիէ »	442	50
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	458	75
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	671	25
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	101	92
» » 3½% »	108	—
» Իտալական »	82	60
Քրէտի Լիոնէ »	748	75
Քրէտի Ֆոնսիէ »	895	—
Քոնդուառ տ'Էսքոմդ »	530	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2886	—
Եգիպտական Միացեալ »	521	87
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	165
ՎԻԵՆՆԱ 3 Հոկտ.		
Րումելիի Երկաթուղի Ֆիօրին	66	80
Օսմ. Ռէժի »	223	50
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	05
« Փարիզի » »	49	30

ԼՈՆՏՈՆ 3 Հոկտ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	—
» » B »	42	50
» » C »	27	87
D (Բացուած »	25	50
(Գոցուած »	25	50
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (Փոփոխեալ)	98	--
Փոխառ. 1894 (Երշխ. եգպ. հարկով)	103	50
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	16	62
Այտընի Երկաթուղի »	12	50
Միացեալ Եգիպտական »	103	25
Առանձնաշնորհեալ » »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	101	12
Ռանթ Հելլենական 5% »	32	—
» » 4% »	34	50
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	88	50
» » Նոր 6% »	99	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	312
ՊԵՐԼԻՆ 3 Հոկտ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	30
Րումելիի Երկաթուղի »	110	50
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	93	90
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	300
» Փարիզի » 2 ամիս	80	65
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	61	10

ՅԱԿՈԲ ԱՐԱՊԵԱՆ
ՊՍԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ՎԿԱՅԵԱԼ ՎԻՐԱԲՈՅԺ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ
ՓԱՐԻԶԻ

Հաստատուած ի Բերա, Բասաժ Անագոլի, այրած Ֆրանսական Թատրոնին դիմաց։ Ամեն օր կ'ընդունի իրեն դիմողները։ Չափաւոր պայմանք։ Երաշխաւորեալ խնամք։

Ի Փարիզ, ատամնաբոյժի վկայականն ստանալէ ետք, երկու տարի եւս իւր արուեստն ի գործ դրած է հոն։ 125 5—26

ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ
ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ
ԳՐԵԱՑ
ՅԱԿՈԲ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Սրբագրեալ եւ Յաւելեալ

Արդի գիտութեամբ մշակեալ միտք մը չէ կարող չզբաղիլ հոգեւոր խնդիրներով։ Գիտութեան ստոյգ ճշմարտութեանց աշակերտեալը խնդրէ նման հիմնուն հրոսից։ Հոգեւոր ճշմարտութիւնները գիտութեան աշակերտեալ մտաց յարմարցնել իբրեւ «ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ», ժամանակիս կարօտութիւնն էր։

Նշանաւոր անձինք վկայած են թէ յիշեալ մատեանն լրացուցած է այդ պէտքը։

Ուսադրութեամբ կարդալ պէտք է։

Հեղինակը՝ սոյն հատորը նուիրած է յիշատակին իւր վաղամեռիկ դստեր **Օր. Պայծառի**, որոյ կենդանագիրն եւ համառօտ կենսագրութիւնը զետեղուած են գրքին սկիզբը։

Գործը կը բաղկանայ 400 էջերէ, ընտիր թղթով, մաքուր տպագրութեամբ եւ գեղեցիկ կազմով։

ԳԻՆ 12 ՂՐՇ.

Կեդրոնատեղին է Յ. Մատթէոսեանի գրավաճառանոցն, թիւ 27, Ֆինճանճըլար, կ. Պոլիս. կը գտնուի նաեւ բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Համիտիյէ փողոց, Թօմաճըն խան
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190
ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա
Ատանա
Այտըն
Հալէպ
Աղեքսանդրիա
Ադր. Պոլիս
Էնկիւրի
Պաղտատ
Պէյրութ
Պրուսա
Դամասկոս
Գոնեա
Լառնաքա
Դահիրէ
Լիմասօլ
Մերսին
Նազիլլի
Նիքոսիա
Ուշաք
Փիլիպէ
Բոր-Սայիտ
Ռուսճուք
Սելանիկ
Սամսոն
Իզմիր
Սոֆիա
Տրապիզոն

Պարտաթուղթերու եւ արժէթուղթերու յանձման փոխարէն ստակ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշւով։

Դրամազեղչ արժէթուղթերու։

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, պարտաթուղթերու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու։

Գանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ։ Վաճառում եւ գնում դրամներու։

Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.

Տարին 2½ % մէկ տարուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1½ % վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց ատի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ։

Բերայի գրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, Բանամայի պարտաթուղթեր, եւ այլն եւայլն։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու բրօմէսներ, եւ արժէթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշւով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի, տարին 3½ տոկոսով։

Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ—Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ ԸՆԿ.
49—52 Կ. ՊՈԼԻՍ ԹԱՀՄԻՍ ՓՈՂՈՑ 52—49
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ ԵՒ ՇԱՔԱՐԵՂԻՆԱՑ

AVEDIS ALEMIAN & KEVORK HOVNANIA
STAMBOUL RUE TAHMIS 52
DÉPOSÉ

Չինաստանէն և Ճաւայէն հասած են և հետզհետէ կը հասնին նոր տարուան բերքերէն ընտիր թէյեր որոնք կը ծախուին մեր 52 թիւ վաճառատան մէջ։ Իսկ նոր պայմանագրութեան մը համաձայն՝ 49 թիւ վաճառատան մէջ անմրցելի աժանութեամբ կը վաճառուին անգլիական և ֆրանսական հազարումէկ տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, հռչակաւոր Հիւնթլէյ-Բալմէր, Բէք-Ֆրէյն և ուրիշ ականաւոր գործարաններու թարմ պիսքիթներ, ֆրանսական գոնֆէտ լոգոլայ և քոլայ. Նաեւ տեղական շոքոլա որ Անգլիոյ մէջ իսկ մեծ համբաւ շահած է։ Ընկերութիւնս մասնաճիւղ մ'ալ ունի Պահճէ-Գաբու Մաքսատան նոր գաւ.
Թիւ 14։ 10 25—60

881

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,054,687
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐՒՈՅ 2,789,437

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,293,630
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,015

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ կ'ընդունին չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գործնական հրաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև չէք ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամադրամներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 ^ա^ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերու.

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

1881 Մարտ 20ին կայս. հրամանաւ արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերութեան դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար 55,000,000 Ֆրք.
1893ի հասոյթք 20,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ 70,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փոխ. Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մանամէնդ Ղալաթիա, Ջէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԵԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ԳՈՆԻԱՔ

Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ՄԻԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ — Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ՄԻԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱԶԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՑԱՆՑՆԱԿԱՏԱՐ ԱՐՏՈՆԵԱՑ Ն. Վ. ՍԱԳԱԽՈՐԻՆ (15 Դեկտ. 1892) — ԱՐՏՕՆԵԱՑ Ն. Թ. Լ. ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

Դրաւոր յանձնարարութիւններով վաւերացեալ թէ՛ յՆերքին և թէ արտաքին նշանաւորագոյն բժիշկներէ եւ քիմիագէտներէ որոց անուանքը տեսնուին իւրաքանչիւր շիշի վրայ փաթթուած փակագիրներուն մէջ։

ՍՊԱՌՈՒՄ.—Արտաքին յանձնարարութիւնք եւ առաքում վեցամսեայ 1892ին Հոկտեմբեր ամսոյն սկիզբէն մինչեւ 1893ի ապրիլի սկիզբը։ 12,314 ՄՆՏՈՒԿ եւ 219 ՏԱԿԱՌ ԳՈՆԵԱՔ հաւաստեալ պաշտօնական գրութեամբ Պիրէայի նաւային գործակալաց, այսինքն Բանելլինիոնի, Թըռիվիլէի, Լոյտի, Ֆրէսինէի, Մէսաժըրիի, իտալական Ֆլօրիյօի շոգենաւային ընկերութեանց.

ԱՌԱՔՄՈՒՆՔ.—Եգիպտոս, Կար իր ծովուն եզերք (Սուաքիմ, Մասուա եւ այլուր), Փորթ Սայիտ, Ադէն՝ Արաբիոյ, Պէրութ, Լաթաքիա, Իսքէնտէրուն, Կիպրոս, Սուտամ, Սաղըզ, Իզմիր, Կրէտէ, Միտիլի, Տարտանէլ, Այնօրոս, Սէլանիք, Փորթօ լաղօ, Դատալա, Տէտէ-Աղած, Կ. Պոլիս Օրտու, Սինօպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռուսաստան, Իպրայիլ, Կալաց, Սուլինա, Քէօսթէնճէ, Մէտոն, Այվալիա, Թրիէստ (Գերմանիոյ համար) այսինքն.

Փանելլինիոնի շոգենաւերով սնտուկ 4,012 տակառ 94.—Թըռիվիլէի շոգենաւերով սնտուկ 5,704 տակառ 65.—Ռուսական շոգենաւերով սնտուկ 1,729 տակառ 47.—Լոյտի շոգենաւերով սնտուկ 436 տակառ 6.—Ֆլօրիոի շոգենաւերով սնտուկ 185 տակառ 7.—Ֆրէսինէի շոգենաւերով սնտուկ 174.—Մէսաժըրիի շոգենաւերով սնտուկ 44։ Գումար ընդ ամենը սնտուկ 12,314, տակառ 219։

Առագաստաւոր նաւերով, այլ եւ այլ միջոցներով, որպէս նաեւ ներքին զանազան գաւառաց առաքումներն եւ տեղական սպառումը չեն պարունակուիր վերի քանակութեանց մէջ։

Գոնեաքի գործեկան ընդհանուր պատրաստ օտար երկիրներուն մէջ 1,000,000 ֆրանքի արժողութեան։ ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՆԵԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՑԱՐՄԱՐ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ։ Երաշխաւորութիւն զուտ խաղողէ հարազատութեան 100,000 Փրանք. սոյն գործարանին մէջ կը պատրաստուին նաեւ անուշ ըմպելեաց ամէն տեսակները խաղողի հարազատ ցքէ։ Ցոյժ ընտիր տեսակներ եւ եւրոպականներու հետ մրցելու կարող։ Նոյնպէս տակառներով ընտիր Ռոմեր եւս կը վաճառուին։ 773

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՄՊԵԼՕՍ, (ԱԹԷՆՔ)» Ի ՊԻՐԷԱՑ «ԱՊՈԼԼՈՆԻ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ.

ԻԼԱՆ ՊԱԶԱՐ ԱԼՐԱՄԲԸՐԻ

Թարապուլուս Ղարպ Փրրգասր իչուն միւպայեասր մեվքի միւնագասայա գոնուլան 36,000 քիւսուր քիլէ պուղտայ իլէ 388,000 գրեէ բիրինճ վէ 48,000 քիւսուր գրեէ չէքէրին իժասրնա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթր տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 21 2—3

Սէյիտիյէ գըշլասի հիւմայունը ճիվարընտա քեաին միրի պօսթանընըն միւտտէթը իճարը խիթամ պուլմագտա օլտուղունտան 310 սէնէի բուտիէսի Գասըմբաշատ իթիպարէն իճարէ վիրիլճէճէկի ճիհէթլէ թալիպ օլանլարըն գըշլաի հիւմայունը մէզպիւրտէ գօմանտանլըգ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 20 3—3

COMP. RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շարժուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 19/1 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 20/2 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէօսի ճամբով
Դշ. 21/3 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 21/3 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 22/4 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր 23/5 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Սեպտ. 20/2, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիփոլի, Պէյրութ, Եափա եւ Բոր-Սայիտ զացող շոգենաւին 605

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ Լ. ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլեայի և Պալերմոյի մէջեւ կանոնաւոր երթեւեկութիւն

Անոթելի շոգենաւը Նովորոսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում էսկտ. 5ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Աւժնէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի հսկտ. 5ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Բեռներու և արագ ուղեւորութեան նաւողջէի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՊՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ — Ց. ԽՍԱՖՈՒԼԵԱՆ

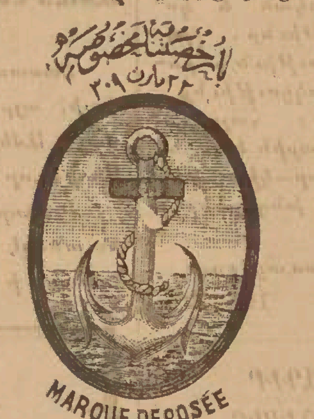

MARQUE DEPOSÉE

Մանաւանդ կը գտնուի Օսմանեան ամեն քիւտուր պալատց մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, Թէյի ճաշակին եւս նրբացած է, որով Թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբը, այս տարի եւս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր Թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք Թէյեր, որք դերընտիր հատուէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տրուելու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր Թէյեր թէ՛ սնտուկներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարել մեր սկզբունքին, որ է ողջամիտ գնով ընտիր Թէյեր տալ, ու գնոց մեծ առատութեամբ։

Մեր Թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին եւս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՅԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ, Ց. ԽՍԱՖՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

ՍԻՆԿԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ
ՇԱՀԱԾ Է ՇԻՔԱԿՕՅԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Բոլոր աշխարհի հանդէպ՝ Սինկէրի կարի մեքենայից գերագանցութիւնը եւ իւր օրինակաց իւրաքանչիւրին մասնաւոր արժանիքը ապացուցանելու համար, Նորա այլազան ընտանեկան եւ արհեստական մեքենայից տրուած են,

54 վկայական
ԿԵՂԾ ԵՆ ԶԻ ԻՆՉՔ
Հշմարիտ Սինկէրի կարի մեքենայից իւրաքանչիւրին վրայ, անպատճառ ստորանոր գծեալ յատկանիշը կը գտնուի։ Սոյն մեքենայք, ի Պոլիս եւ ի գաւառս Միսսիս Կ. Նայտինկէյլի կողմ նէ հաստատեալ մթերանոցաց մէջ միայն կը վաճառուին, որք են հետեւեալք. 1. ի կալաթա, Ինճիլի փողոց, Սինկէր խան. 2. Գարաքէօյ, Վօյվօտա փողոց Թրամվայի կայարանի դիմաց Թիւ 120. 3. Բերա, Կալաթա Սերայի դպրոցին դիմաց. 4. Պոլիս Սուլթան Համամ Թ. 2
Թիւ 1058 56—78

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
Հաստատեալ է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանէ փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Լիֆի»	»	114,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան գրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։
Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 42

LE VÉRITABLE THAPSIA
doit porter les Signatures
Ch. Le Perdriel — Reboulleau
Les exiger pour éviter les accidents reprochés aux imitations.

TOILE VÉSICANTE
LE PERDRIEL
Action Prompte et Certaine
EXIGER LA COULEUR ROUGE
La plus ancienne. * La seule admise dans les Hôpitaux civils.

LE PERDRIEL et Cie, Paris.

KONIAK
MHXIΩTH
ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
N. MICHIOTI
MARQUE PRIVILÉGIÉE
COGNAC ORIENTAL
Grande Fine Champagne
HORS CONCOURS
Lith. P. Boffer

Երեք աստղով շիշը 30 ղրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 ղրուշ։ Երկու աստղով շիշը 28 ղրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մառբէլա և ռինտ օյի շիշը 12 ղրուշ։

ՏԻԳ. Ս. ԽՕՋԱՍԻՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 — ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ — Հաստատեալ 1852
Ի ՊԱՀՃԷ-ԳԱԲՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշքշելու ընտիր արհեստական ակռաներ շինելու, մէկ անգամէն ամենաստուգի ցաւած ակռաները, ոսկի, ալիւմինէ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամեն հիւանդութիւն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր. 38

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

TRIPLEX IN UNUM SANITAS
VIANDE QUINA PHOSPHATES

ԲԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Ամենայն ու կազդուրիչ գործարանն գործածել Ալպալինող նեղը, Սիրտը, կոմպիք, ակապակաղ Տղաններ և ամեն փափուկ անձինք։

Բազկացեալ Ակնանց և Զըրցդին ու Ոսկրային գրութեանց կազմութեան և զարգացման չափ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու գեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, Ն. Բ. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր յառաջ կը բերէ կենդանեաց մէջ։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց 14—ԼԻՈՆ. 1057
Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿԻՒՍԹ ԲԱՅԵԱՆ Ղալաթիա, Մահմուտ, Թ. 86. փերըքենոյն կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Նիւքասըլ-Օն-Թայն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի մէջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բայէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաւտէր	1700
Աբօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բյաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրօտնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	1400
Պօրօտինօ	2200	Հիդալկօ	3000	Րինալտօ	3800
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	300
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	350
Դէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Դալիբսօ	2500	Ճիւլիօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	3300
Դազօ	2000	Քօլբինօ	4100	Սաբֆօ	2000
Դօմօ	2700	Քօմնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիբակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	1500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրքուադօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էայնամօ	2600	Մուրիլօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըրս	100
Տրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օգրանօ	4500	Զէրօ	1.0
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	1.0

Էճիբշըն Մօնարք 8000
Բիրժըրն Մօնարք 8000
Լըդիըն Մօնարք 8100

Իտալօ շոգենաւը, նաւապետ Ուստըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Ուրպինօ շոգենաւը, նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 27ին և հոկտեմբեր 10ին հոս կը սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՈՒԹ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Բիւյիւք Միւմ խան, Ղալաթիա
39

Արտօնատէր Ս. ՏԱՊԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ